

---

**STRUKTURA VOJENSKÉHO VELENÍ**

---

**Úloha integrovaných vojenských sil**

**Současná struktura vojenského velení**

**Vývoj nové vojenské struktury**

**Forma budoucí struktury vojenského velení**

**Příští fáze**

## STRUKTURA VOJENSKÉHO VELENÍ

---

### *ÚLOHA INTEGROVANÝCH VOJENSKÝCH SIL*

Všechny státy, které se rozhodnou pro členství ve vojenské části NATO, poskytují síly, které společně tvoří integrovanou vojenskou strukturu Aliance. V souladu se základními principy, jimiž se řídí vztahy mezi politickými a vojenskými institucemi v demokratických státech, zůstává integrovaná vojenská struktura na nejvyšší úrovni v každé době pod politickou kontrolou a vedením.

Úlohou integrované vojenské struktury je poskytovat organizační rámec pro obranu území členských států proti ohrožení jejich bezpečnosti a stability v souladu s článkem 5 Severoatlantické smlouvy. Vývoj programu Partnerství pro mír a úlohy Aliance v udržování míru a dalších činnostech však znamená, že se po integrované vojenské struktuře žádá přijímat také množství jiných úkolů. Nejvýznamnějším příkladem takto rozšířené úlohy je bezprecedentní rozmístění vojenských sil NATO spolu se silami jiných států v Bosně a Hercegovině, kde NATO dostalo koncem roku 1995 od OSN za úkol uplatnit vojenské prvky daytonské mírové dohody.

Na konci roku 1996 byly Realizační síly (IFOR), vytvořené k provedení tohoto úkolu, nahrazeny mnohonárodními Stabilizačními silami (SFOR) pod vedením NATO, které se rovněž skládají ze sil povolanych ze zemí NATO, které působí spolu se silami z jiných zemí zúčastněných v této operaci s cílem vytvořit v bývalé Jugoslávii podmínky pro mírový život. Koncem roku 1997 oznámily členské státy, že od poloviny roku 1998 NATO zorganizuje a povede na základě nového pověření Radou bezpečnosti OSN další mnohonárodní síly pod stejným označením SFOR s cílem upevnit dosažené výsledky.

Tato rozhodnutí a politický proces, který k nim vedl, jsou popsány v jiných kapitolách spolu s dalšími aspekty nových rolí a úkolů Aliance včetně plnění programu Partnerství pro mír a rozvoje Evropské bezpečnostní a obranné identity v rámci Aliance (ESDI). To všechno klade rozsáhlé požadavky na stávající strukturu velení NATO a značně ovlivňuje její adaptaci a vznik nové struktury velení, popsané dále v této kapitole.

Reorganizace sil Aliance změnila její celkový obranný postoj. Úpravy disponibility a pohotovosti sil NATO nadále odrážejí striktně obrannou povahu Aliance. Dřívější koncepce předsunuté obrany však v kontinentální Evropě již neplatí, přestože přetrvávají regionální rozdíly s ohledem na výzvy, jimž tyto síly budou případně muset čelit, a na odpovídající potřebu jejich předsunutého rozmístění. Síly Spojených států v Evropě byly sníženy zhruba o dvě třetiny a většina spojeneckých vojsk dříve rozmístěných v Německu odešla. Tyto projevy transformace obranného postoje jsou úplněji popsány v Kapitole 3.

V transformaci sehrávají významnou úlohu také další aspekty. Například pružnost a mobilita současného celkového obranného postoje zahrnuje opatření zajišťující NATO prostředky k reakci na výzvy a rizika, jež představují zbraně hromadného ničení (jaderné, biologické a chemické zbraně) a jejich nosiče. Zvýšená pozornost je věnována tomu, aby se tyto výzvy odrazily v obranném potenciálu Aliance.

Významným faktorem ve vývoji nové obranné pozice je také zvýšená mnohonárodnost. S ní vzrostly možnosti mnohonárodního sdílení úkolů mezi spojenci, což umožňuje udržovat nebo posilovat vojenský potenciál, kterým aliance disponuje, a zajišťuje nejúčinnější využití zdrojů vyčleněných pro obranné účely. Zásada mnohonárodnosti je uplatňována ve všech strukturách Aliance a má podstatný význam pro solidaritu a soudržnost NATO, pro uskutečnění operací Aliance a jako negativní stimul pro opětovnou nacionalizaci obranné politiky.

Celková politika Aliance vůči jejím ozbrojeným silám se odráží v prohlášení Severoatlantické rady z března 1997, že v současném a dohledném bezpečnostním prostředí bude NATO uskutečňovat svoji kolektivní obranu a jiné úkoly cestou zajištění nutné interoperability, integrace a schopnosti posílení, nikoli dalším stálým rozmístěním podstatných bojových sil<sup>1</sup>.

Adaptace Aliance a změny jejího obranného postoje mají tedy významné dopady na integrovanou strukturu jejího velení, která je nyní reorganizována, aby lépe odrážela novou bezpečnostní situaci. Zůstane jednotnou mnohonárodní strukturou, zajišťující jednotu velení a schopnou přijmout úplné spektrum úkolů Aliance. Je však přizpůsobována v souladu s novými požadavky, které zahrnují možnost uplatnění koncepce mnohonárodních úkolových seskupení sil (CJTF), jež počítá s menšími, avšak pružnějšími a snáze rozmístitelnými silami Aliance a umožňuje další rozvoj evropské bezpečnostní a obranné identity (ESDI) v rámci Aliance (viz dále). Struktura velení vezme navíc plně do úvahy zvýšenou účast států EAPC na činnostech spolupráce včetně mírových operací a dovolí přistoupení a asimilaci nových členů Aliance do této struktury. Ústředním prvkem procesu adaptace jsou nákladově efektivní opatření, jež odpovídají politickým a vojenským požadavkům.

V září 1994, na pozadí výše uvedených změn a úvah, se Vojenský výbor dohodl na zadání dlouhodobé studie NATO. Byla to iniciativa Severoatlantické rady, která uložila Vojenskému výboru přezkoumat integrovanou vojenskou strukturu a navrhnout pro NATO novou vojenskou strukturu, která by lépe odpovídala novému prostředí. Tato práce byla diktována potřebou vybudovat účinnou, funkční a pružnou strukturu vojenského velení, která bude vyhovovat budoucím požadavkům včetně mírových operací.

Účelem dlouhodobé studie je nabídnout novou strukturu velení, která bude dostatečně pružná pro zpracování závěrů revize strategické koncepce NATO, která probíhá v období do 50. výročí Severoatlantické smlouvy v roce 1999. Ministři obrany přijali v souvislosti s budoucí strukturou několik rozhodnutí na konci roku 1997. O nich se dovíte v odstavcích následujících po popisu současné struktury.

### *SOUČASNÁ STRUKTURA VOJENSKÉHO VELENÍ*

---

<sup>1</sup> Prohlášení Severoatlantické rady ze 14. března 1997 (PR(97)27).

Integrovaná vojenská struktura NATO sestává ze sil poskytnutých členskými státy ve struktuře zúčastněnými v souladu s předem stanovenými podmínkami. V současné struktuře spadají tyto síly do tří hlavních kategorií, totiž **síly okamžité a rychlé reakce, hlavní obranné síly a záložní síly**.

**Síly reakce** jsou všestranné, vysoce pohyblivé pozemní, vzdušné a námořní síly, udržované na vysokém stupni pohotovosti a schopné nasazení v krátké době pro včasnou vojenskou odpověď na krizi. **Síly okamžité reakce** se skládají z pozemní a vzdušné složky, jakož i Stálých námořních sil Aliance v průlivu La Manche a ve Středozemním moři. **Síly rychlé reakce** se skládají ze Stálých námořních sil v Atlantiku, Středomoří a průlivu La Manche (viz dále) a z dalších pozemních, vzdušných a námořních složek. Vzdušné a námořní složky jsou vybrány a rozmístěny z pohotovostních jednotek vyčleněných členskými státy.

**Hlavní obranné síly** zahrnují pozemní, vzdušné a námořní síly v činné službě a v mobilizační záloze, schopné odstrašení a obrany proti výhrůžkám nebo agresi. Tyto síly se skládají z mnohonárodních a národních uskupení na různém stupni pohotovosti. Existují čtyři mnohonárodní sbory hlavních obranných sil: jeden dánsko-německý, jeden nizozemsko-německý a dva německo-americké. Některé z těchto sil je také možno využít k podpoře operací mimo článek 5<sup>2</sup>. Navíc existuje dohoda obsahující ustanovení, podle nichž má NATO v obdobích krizí k dispozici Evropský sbor, sestávající z jednotek z Belgie, Francie, Lucemburska, Německa a Španělska.

**Záložní síly** sestávají z dalších sil na různém stupni pohotovosti a použitelnosti, které lze použít jako posilu kteréhokoli regionu NATO na souši nebo na moři pro odstrašení, zvládnutí krizí nebo obranu.

Většinu vojenských sil, které má NATO k dispozici, tvoří konvenční síly členských zemí zúčastněných v integrované vojenské struktuře. V podstatě jde o dva druhy sil: ty, které podléhají operačnímu velení nebo operačnímu řízení některého hlavního velitele NATO podle potřeby, v souladu s předepsanými postupy nebo v předem stanovených časech, a ty, které se členské státy uvolily přidělit pod operační velení některého hlavního velitele NATO podle potřeby k některému budoucímu datu.

Některé z uvedených termínů mají přesné vojenské definice. Výrazy "velení" a "řízení" se například vztahují k povaze pravomoci vykonávané vojenskými veliteli nad jim svěřenými silami. V mezinárodním použití nemusí mít tyto výrazy stejný význam jako při jejich použití v čistě národním kontextu. Při přidělování sil k NATO postupují členské státy operační velení nebo operační řízení, nikoli plné velení nad všemi aspekty operací a správy těchto sil. Tyto posledně jmenované aspekty jsou nadále národním úkolem a zůstávají pod národní kontrolou.

Obecně zůstává většina sil NATO pod plným národním velením až do jejich přidělení k

---

<sup>2</sup> Článek 5 Severoatlantické smlouvy pojednává především o odstrašení před užitím síly proti členům Aliance a zakotvuje zásadu, že útok na kteréhokoli z nich je považován za útok na všechny. Činnosti Aliance nespádající do rámce článku 5 jsou souborně označovány jako "operace mimo článek 5".

Alianci pro konkrétní operaci, o níž bylo rozhodnuto na politické úrovni. Výjimkami z tohoto pravidla jsou integrované štáby na různých vojenských velitelstvích NATO, části integrované struktury protivzdušné obrany včetně sil leteckého výstražného a řídicího systému (AWACS), některé spojové jednotky a Stálé námořní síly, jakož i další složky pohotovostních sil Aliance, popsané dále v této kapitole.

### **Vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě (SACEUR)**

Prvořadým úkolem SACEUR je přispívat pod nejvyšším politickým vedením Severoatlantické rady nebo Výboru pro obranné plánování k zachování míru, bezpečnosti a územní celistvosti členských států Aliance. V případě agrese odpovídá za přijetí všech vojenských opatření v rámci potenciálu a pravomoci Velitelství spojeneckých sil v Evropě, k demonstraci solidarity Aliance a její připravenosti udržet celistvost spojeneckého území, k zajištění svobody mořeplavby a hospodářských tepen a k zachování nebo obnově bezpečnosti prostoru spojeneckého velení v Evropě.

SACEUR má také za úkol rozvíjet potenciál a udržovat pohotovost sil, potřebných ke zvládnutí krizí, podpoře míru, humanitární pomoci a ochraně životních zájmů Aliance. Předkládá doporučení politickým a vojenským orgánům NATO ve všech vojenských věcech, které mohou ovlivnit jeho schopnost plnit svoje povinnosti. V případě potřeby má přímý přístup k náčelníkům generálních štábů, ministrům obrany a nejvyšším představitelům členských států NATO.

Stejně jako předseda Vojenského výboru, také vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě má významné postavení na veřejnosti a je hlavním vojenským mluvčím Vrchního velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE). Osobně i prostřednictvím svých informačních pracovníků udržuje pravidelné styky se sdělovacími prostředky a vykonává oficiální návštěvy v zemích NATO a v zemích, s nimiž NATO rozvíjí dialog, spolupráci a partnerství. Odpovídá také za rozvíjení vojenských styků s partnery NATO v PfP.

### **Spojenecké velení v Evropě (ACE)**

Hlavní sídlo spojeneckého velení v Evropě (ACE), označované jako Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE), je umístěno v Casteau u Monsu v Belgii.

Úkolem spojeneckého velení v Evropě je zabezpečovat území od severního cípu Norska po jižní Evropu včetně celého Středomoří a od atlantického pobřeží po východní hranici Turecka. Představuje to téměř dva milióny čtverečních kilometrů souše, přes tři milióny čtverečních kilometrů moře a zhruba 320 miliónů obyvatel. V případě krize se vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě stává v rámci pravomoci svěřené mu politickými orgány Aliance odpovědným za uplatnění vojenských opatření k obraně, zachování bezpečnosti nebo obnově celistvosti spojeneckého území Evropy.

V rámci spojeneckého velení v Evropě existují tři hlavní podřízená velitelství (Major Subordinate Commands), odpovědná vrchnímu veliteli spojeneckých sil v Evropě:

***Spojenecké síly v severozápadní Evropě (AFNORTHWEST):***

### ***High Wycombe, Spojené království***

Působnost tohoto velitelství zahrnuje Norsko, Spojené království a přilehlá moře. Velitelem je britský důstojník v hodnosti generála. Pod jeho velením se nacházejí tři vyšší podřízená velitelství (Principal Subordinate Commands, PSC):

- Spojenecké letectvo v severozápadní Evropě (AIRNORTHWEST): High Wycombe, Spojené království;
- Spojenecké námořnictvo v severozápadní Evropě (NAVNORTHWEST): Northwood, Spojené království;
- Velitelství Sever (NORTH): Stavanger, Norsko.

### ***Spojenecké síly ve střední Evropě (AFCENT):***

#### ***Brunssum, Nizozemsko***

Území AFCENT se prostírá od jižní hranice území AFNORTHWEST k jižní hranici Německa. Velitelem je německý generál. Pod jeho velením se nacházejí tři vyšší podřízená velitelství (PSC):

- Spojenecké pozemní vojsko ve střední Evropě (LANDCENT): Heidelberg, Německo;
- Spojenecké letectvo ve střední Evropě (AIRCENT): Ramstein, Německo;
- Spojenecké síly na přístupech k Baltu (BALTAP) (odpovědné CINCENT za letectvo a pozemní vojsko a CINCNORTHWEST za námořnictvo a námořní letectvo): Karup, Dánsko.

### ***Spojenecké síly v jižní Evropě (AFSOUTH):***

#### ***Neapol, Itálie***

AFSOUTH pokrývá území zhruba čtyř miliónů čtverečních kilometrů zahrnující Itálii, Turecko, Středozemní moře od Gibraltarské úžiny po pobřeží Sýrie, Marmarské a Černé moře. Území je fyzicky odděleno od území AFCENT nečlenskými státy NATO (Švýcarskem a Rakouskem)<sup>3</sup>. Velitelem AFSOUTH je americký čtyřhvězdičkový admirál. Pod jeho velením se nachází šest vyšších podřízených velitelství (PSC):

- Spojenecké pozemní síly v jižní Evropě (LANDSOUTH): Verona, Itálie;
- Spojenecké pozemní síly ve středo jižní Evropě (LANDSOUTHCENT): Larissa, Řecko (dosud nebylo aktivováno);
- Spojenecké pozemní síly v jihovýchodní Evropě (LANDSOUTHEAST): Izmir, Turecko;
- Spojenecké letectvo v jižní Evropě (AIRSOUTH): Neapol, Itálie;
- Námořní úderné a zabezpečovací síly v jižní Evropě (STRIKFORSOUTH): Neapol,

---

<sup>3</sup> Švýcarsko a Rakousko nejsou členové NATO a jejich státní území tedy není součástí prostoru Severoatlantické smlouvy. Obě země jsou členy Rady euroatlantického partnerství a účastní se programu Partnerství pro mír.

Itálie.

Jednotlivé státy si podržují určitý počet velitelství pod úrovní PSC jako spoj mezi NATO a národními armádami a také jako funkční velitelství nižší úrovně než PSC pro případ potřeby. Mírové prostředky a provozní a údržbové náklady obecně hradí příslušné státy.

Štáby nebo velitelství odpovědné vrchnímu veliteli spojeneckých sil v Evropě a vztahující se především v silám reakce jsou:

- Štáb sil reakce (vzdušná složka) (RF(A)S): Kalkar, Německo;
- Letecké síly včasné výstrahy NATO (NAEWF): Geilenkirchen, Německo;
- Sbor rychlé reakce ACE (ARRC): Rheindahlen, Německo;
- Mnohonárodní divize (střed) (MND(C)): Rheindahlen, Německo;
- Mnohonárodní divize (jih) (MND(S)): dosud nebyla aktivována; umístění dosud neurčeno);
- Stálé námořní síly ve Středomoří (STANAVFORMED);
- Stálé námořní síly v průlivu La Manche (STANAVFORCHAN);
- Mobilní síly ACE, pozemní vojsko (AMF(L)): Heidelberg, Německo.

#### ***Štáb sil reakce (vzdušná složka) (RF(A)S)***

RFAS byl vytvořen za účelem podrobného plánování pro vzdušnou složku sil reakce. Štáb sestávající asi z 80 osob je umístěn v Kalkaru (Německo) a vede jej náčelník, kterým je německý tříhvězdičkový generál.

#### ***Letecké síly včasné výstrahy NATO (NAEWF)***

Letecké síly včasné výstrahy byly zřízeny po rozhodnutí Výboru pro obranné plánování NATO v prosinci 1978 a pořízení potenciálu včasné výstrahy protivzdušné obrany k zajištění leteckého pozorování, velení a řízení pro všechna velitelství NATO. Síly NATO AEW (NAEWF) jsou největším společně financovaným pořizovacím programem v dějinách Aliance.

NAEWF jsou plně funkční mnohonárodní síly sestávající ze dvou složek: složky E-3A, která se skládá z 18 letounů NATO E-3A a operuje z hlavní operační základny (MOB) v Geilenkirchenu (Německo), a složky E-3D, která se skládá ze sedmi letounů E-3D, které vlastní a řídí Spojené království ze základny RAF ve Waddingtonu (Spojené království). NAEWF provádí letecké pozorování a skýtá možnost včasné výstrahy, která velmi napomáhá efektivnímu velení a řízení sil NATO tím, že umožňuje přímý přenos dat z letounu Leteckého výstražného a řídicího systému (AWACS) do pozemních, námořních nebo vzdušných středisek velení a řízení. Každý letoun je vybaven složitými radarovými systémy, které jsou s to detekovat letouny na velké vzdálenosti a kontrolovat rozsáhlá území.

#### ***Sbor rychlé reakce ACE (ARRC)***

ARRC je pozemní složka Sil rychlé reakce ACE. Jeho úlohou je připravenost k použití na celém území spojeneckého velení v Evropě (ACE) pro doplnění nebo posílení místních sil v

členské zemi NATO, kdykoli bude třeba. Jeho mírová plánová struktura zahrnuje 10 divizí plus jednotky z 12 členských států, která umožňuje rychlou odezvu na široký okruh eventualit. Široký rejstřík jeho schopností umožňuje vhodné přizpůsobení sil mnohotvárným a nepředvídatelným rizikům.

Operační organizace, složení a velikost ARRC se odvíjí od typu krize, místa krize, jejího politického významu a od schopností a použitelnosti regionálních a místních sil. Významnou, ba určující roli hraje také přepravitelnost složek, dostupnost přepravních prostředků, dopravní vzdálenosti a možnosti infrastruktur přijímající členské země. Velitelství ARRC může vyslat až čtyři divize plus sborové jednotky. Hlavní jednotky, jimiž ARRC disponuje, jsou:

- národní divize z Německa, Řecka, Turecka a Spojených států. Na základě zvláštních dohod o koordinaci může být k dispozici také španělská FAR (Fuerza de Acción Rápida);
- kombinované divize pod vedením jednoho státu: jedna britská s italskou složkou, jedna britská s dánskou složkou a jedna italská s portugalskou složkou;
- mnohonárodní divize v regionu Střed (MND(C)) sestávající z belgických, nizozemských, německých a britských jednotek;
- mnohonárodní divize v regionu Jih (MND(S)) sestávající z řeckých, italských a tureckých jednotek;
- sborové jednotky - převážně britské, avšak s významnou účastí dalších spojenců.

Velitelství ARRC je mnohonárodní. Sídlí v Rheindahleu v Německu. Velitelství ARRC a obě mnohonárodní divize jsou v době míru pod velením a řízením vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě (SACEUR). Ostatní divize a jednotky spadají pod operační řízení SACEUR teprve po nasazení. Velitelem ARRC je britský tříhvězdičkový generál.

### ***Síly okamžité reakce (námořní složka)***

V rámci ACE operují dvě námořní složky sil okamžité reakce. Stálé námořní síly ve Středomoří (STANAVFORMED) se skládají z torpédoborců nebo eskortních lodí a představují jádro mnohonárodní námořní síly SACEUR v obdobích napětí nebo krize. Stálá námořní síla pro odminování (STANAVFORCHAN), sestávající z detektorů min a minolovek, operuje zejména na území AFNORTHWEST a představuje nepřetržitou protiminovou službu NATO. Obě složky jsou pod operačním velením SACEUR. Podle potřeby mohou být rozmístěny kdekoli v prostoru NATO.

Tyto síly zajišťují trvalou námořní přítomnost NATO a jsou stálou a viditelnou připomínkou solidarity a soudržnosti Aliance. Jsou okamžitě použitelnou odstrašující silou a významně přispívají k operačním schopnostem Aliance.

Veliteli stálých námořních sil jsou důstojníci námořnictva zúčastněných států, ve Stálých námořních silách ve Středomoří zpravidla v hodnosti komodora a ve Stálých námořních silách v průlivu La Manche v hodnosti komandéra.

Stálé námořní síly ve Středomoří (STANAVFORMED) byly zřízeny v dubnu 1992, kdy nahradily dřívější Námořní pohotovostní síly pro Středomoří (NAVOCFORMED), vytvořené v

roce 1949. Skládají se z torpédoborců a fregat přidělených Německem, Řeckem, Itálií, Nizozemskem, Španělskem, Tureckem, Spojeným královstvím a Spojenými státy. Čas od času se účastní také lodě dalších států NATO.

Stálé námořní síly v průlivu La Manche (STANAVFORCHAN) byly zřízeny v květnu 1973. Jejich pravidelnými přispěvateli jsou Belgie, Německo, Nizozemsko a Spojené království. Mezi námořními silami, které se čas od času také účastní, jsou mimo jiné dánské a norské lodě.

### ***Mobilní síly ACE (AMF)***

AMF byly vytvořeny v roce 1960 jako malé mnohonárodní vojsko, jež by mohlo být pohotově vysláno do kteréhokoli ohroženého místa v rámci spojeneckého velení v Evropě. Velitelství AMF je v Heidelbergu (Německo). Jeho úlohou je demonstrovat solidaritu Aliance, její schopnost a odhodlání čelit všem formám agrese proti kterémukoli členu Aliance. AMF byly poprvé rozmístěny v krizové misi v lednu 1991, kdy část její vzdušné složky byla vyslána během války v Perském zálivu do jihovýchodního Turecka jako viditelná demonstrace kolektivní solidarity Aliance tváří v tvář potenciálnímu ohrožení spojeneckého území. Pozemní složka těchto sil, sestávající z brigádní formace v síle zhruba 5000 mužů, se skládá z jednotek přidělených ze 14 států NATO.

Složení AMF bylo přizpůsobeno požadavkům jejich nové úlohy jako součásti Sil okamžité reakce NATO (Immediate Reaction Forces, IRF). Skládají se ze vzdušné a pozemní složky (IRF(A) a IRF(L)), na nichž se podílí většina členských států NATO.

### **Vrchní velitel spojeneckých sil v Atlantiku (SACLANT)**

Vrchní velitel spojeneckých sil v Atlantiku připravuje obranné plány pro území své velitelské působnosti, vede společná a kombinovaná cvičení, stanovuje výcvikové normy, rozhoduje o vytváření jednotek a informuje vojenské orgány NATO o svých strategických požadavcích.

Prvořadým úkolem spojeneckého velení v Atlantiku je přispívat k bezpečnosti v celém atlantickém prostoru zabezpečením spojeneckých námořních spojovacích cest, podporou pozemních a obojživelných operací a ochranou rozmístění námořních sil jaderného odstrašení Aliance.

Stejně jako SACEUR, také SACLANT má v případě potřeby přímý přístup k náčelníkům štábů, ministrům obrany a nejvyšším představitelům států.

### **Spojenecké velení v Atlantiku (ACLANT)**

Štáb Spojeneckého velení v Atlantiku sídlí v Norfolku (stát Virginia, USA).

Spojenecké velení v Atlantiku sahá od Severního pólu po obratník Raka a od pobřežních vod Severní Ameriky k pobřeží Evropy a Afriky, včetně Portugalska, avšak bez průlivu La Manche a Britských ostrovů, které jsou součástí spojeneckého velení v Evropě.

I po revizi struktur sil, provedené v roce 1994, si ACLANT zachoval obecné charakteristiky své původní struktury. Počet ostrovních velitelství na úrovni vyšších podřízených velitelství byl však snížen na jediné - Ostrovní velitelství Island (ISCOMICELAND). Úspor je

dosahováno také cestou vnitřní reorganizace.

V rámci ACLANT existuje tato struktura hlavních podřízených velení, podléhajících vrchnímu veliteli v Atlantiku:

- Západoatlantické velení, které se dělí na vyšší podřízená velení: Velení ponorkových sil západoatlantické oblasti, Velení oceánské podoblasti a Velení kanadskoatlantické podoblasti;
- Východoatlantické velení, které se dělí na Námořní vzdušnou východoatlantickou oblast, Severní podoblast, Střední podoblast, Východoatlantickou oblast ponorkových sil a Ostrovní velení Island (ISCOMICELAND);
- Úderná flotila atlantického velení, sestávající z Úderné síly letadlového loďstva, Úderné síly protiponorkového boje a Obojživelné úderné síly;
- Velení spojeneckého ponorkového loďstva v Atlantiku;
- Iberoatlantické velení;
- Stálé námořní síly v Atlantiku (STANAVFORLANT);
- Síly okamžité reakce.

### **Kanadsko-americká regionální plánovací skupina**

Kanadsko-americká regionální plánovací skupina, která pokrývá území Severní Ameriky, připravuje a doporučuje Vojenskému výboru plány obrany kanadsko-amerického regionu. Skupina se schází střídavě v jedné z obou zemí.

## *VÝVOJ NOVÉ VOJENSKÉ STRUKTURY*

Vývoj směrem k nové struktuře vojenského velení byl ovlivněn mnoha faktory, z nichž nejvýznamnějšími jsou budování Evropské bezpečnostní a obranné identity v rámci Aliance, uplatnění koncepce Mnohonárodních úkolových seskupení sil, snižování stavů a restrukturalizace vojenských sil Aliance jako celku, což umožnila změna bezpečnostního prostředí po skončení studené války, jakož i nové úkoly, jež Aliance přijala, zejména v oblasti mírových operací a zvládání krizí. Vliv každého z těchto faktorů na vojenskou strukturu Aliance je popsán dále.

### **Budování Evropské bezpečnostní a obranné identity**

Důvody rozhodnutí vlád NATO posílit evropskou bezpečnostní a obrannou identitu (ESDI) v rámci Aliance jsou popsány v Kapitolách 3 a 14 spolu s důsledky tohoto rozhodnutí a výslednou interakcí, k níž dochází mezi NATO a Západoevropskou unií (ZEU).

Vznik zřejmější a silnější evropské role v NATO má jak politický, tak vojenský význam a sehrál zásadní úlohu při definování parametrů vnitřní i vnější transformace Aliance. Jedná se o nepřetržitý proces, který byl v různých obdobích posledního desetiletí ovlivňován rozhodnutími

Evropské unie, Západoevropské unie i Aliance samotné. Tato rozhodnutí spolu navzájem souvisejí a jsou součástí adaptace evropských a euroatlantických institucí na změnu bezpečnostního prostředí, vyvolanou skončením studené války; klíčovou roli však sehrávají také další faktory. Tři z nich zasluhují zvláštní zmínku.

Prvním z nich je zintenzivnění bezpečnostní spolupráce mezi evropskými a severoamerickými demokraciemi, zastoupenými v NATO, a nově nezávislými státy bývalého Sovětského svazu, střední a východní Evropy, jakož i evropskými státy, které v období studené války zaujaly neutrální nebo nezúčastněný politický postoj. S koncem rozdělení Evropy ztratilo smysl soupeření mezi východem a západem a vznikla možnost rozvoje širšího, vstřícného pojetí bezpečnosti v zájmu celého euroatlantického společenství. To předpokládá účast zemí střední a východní Evropy i bývalých neutrálních a nezúčastněných zemí spolu s členskými státy NATO.

Druhým zásadním faktorem v této souvislosti je rostoucí význam zvládání krizí, udržování míru a operací na podporu míru, který zvláště vynikl na pozadí konfliktu v bývalé Jugoslávii.

Třetí zásadní řada změn, jež značně ovlivnily bezpečnostní restrukturalizaci po skončení studené války, začala tím, že významný počet států střední a východní Evropy vyslovil přání stát se členy Aliance; následovalo rozhodnutí států NATO otevřít Alianci novým členům v souladu s článkem 10 Seveoatlantické smlouvy, a posléze historické rozhodnutí z července 1997 vyzvat tři státy, aby zahájily jednání o přistoupení. Vojenské důsledky tohoto vývoje jsou popsány dále v této kapitole.

Tyto kroky ve svém souhrnu určily kontext, v němž probíhá diskuse o evropské bezpečnostní a obranné identitě.

V politické oblasti směřuje budování ESDI k posílení evropského pilíře Aliance při současném zpevnění transatlantického spojení. Je vedeno tak, aby evropští spojenci mohli převzít větší díl odpovědnosti za svoji společnou bezpečnost a obranu a aby mohli komplexněji přispívat k bezpečnosti Aliance jako celku.

Ve vojenské oblasti si budování ESDI žádá, aby za dohodnutých okolností byly prostředky Aliance spolu se silami nečlenských států NATO převedeny pod pravomoc Západoevropské unie k operacím, do nichž sama Aliance nemusí být přímo zapojena.

Jedním z ústředních požadavků ESDI jsou proto ustanovení umožňující použití potřebných prvků struktury velení NATO ve prospěch operací vedených Západoevropskou unií. Tyto prvky byly proto označeny jako jako □oddělitelné, ne však oddělené□, protože mohou být převedeny do pravomoci Západoevropské unie a přitom zůstat nedílnou součástí vlastní vojenské struktury Aliance.

Dalším ústředním aspektem budování Evropské bezpečnostní a obranné identity je koncepce označovaná jako mnohonárodní úkolová seskupení sil neboli CJTF. Tato koncepce a její význam pro přizpůsobení vojenské struktury NATO jsou popsány níže.

### **Mnohonárodní úkolová seskupení sil (CJTFs)**

Rozhodnutí vedoucí k vývoji koncepce CJTF byla přijata na summitu Severoatlantické

radu v Bruselu v roce 1994. Potřeba, pro jejíž uspokojení byla koncepce vytvořena, vyvstala z měnící se bezpečnostní situace v Evropě a ze vzniku menších, avšak mnohotvárných a nepředvídatelných ohrožení míru a stability. Rada se zejména shodla, že budoucí bezpečnostní uspořádání si bude žádat snadno rozmístitelné mnohonárodní vícevojenské vojenské formace, uzpůsobené pro konkrétní typy vojenských úkolů. Ty zahrnují nejen kolektivní obranu, ale také humanitární pomoc, udržování a vynucování míru. Požadované síly se budou nutně lišit podle okolností a musí být sestaveny rychle i po náhlé výzvě.

V jádru koncepce CJTF, která byla vyvinuta k uspokojení těchto potřeb, jsou mechanismy velení a řízení, bez nichž by tyto síly nemohly účinně zasahovat. Bude vytvořeno velitelství CJTF kolem ústředních prvků (□jader□) z □mateřských□ štábů struktury velení. Podle potřeby bude doplněno z dalších štábů NATO a také z členských a zúčastněných partnerských států s uplatněním modulárního přístupu, aby bylo vyhověno požadavkům konkrétní operace.

Koncepce CJTF byla několikrát vyzkoušena, například v rámci cvičení Allied Effort v listopadu 1997, jehož se zúčastnily některé partnerské země jako pozorovatelé, a v rámci cvičení Strong Resolve v březnu 1998, jehož se partnerské země zúčastnily a byly zapojeny do celé struktury CJTF. Cílem zkoušek bylo zhodnotit vyvíjející se pojetí velitelství CJTF.

### **Vnitřní adaptace sil Aliance**

Vnitřní adaptace ozbrojených sil Aliance spočívá v dalším snižování stavů a restrukturalizaci, jež začaly v posledních letech, aby se Aliance mohla účinněji vypořádat s okolnostmi změněného bezpečnostního prostředí.

Celý proces je možno vysledovat zpět k Londýnské deklaraci z července 1990, kdy nejvyšší představitelé států NATO vyzvali k procesu adaptace na změny, které mění tvář Evropy. Londýnský summit znamenal rozhodující obrat v historii Aliance a v listopadu 1991 vedl k přijetí nové strategické koncepce, která oproti dosavadní odrážela daleko širší pojetí bezpečnosti. To se dále odrazilo ve vývoji evropské bezpečnostní situace v letech 1992 a 1993, a v lednu 1994 nejvyšší představitelé států NATO vyzvali k dalšímu zkoumání možností, jak rozvinout a přizpůsobit politické a vojenské struktury Aliance, aby mohla účinněji a pružněji plnit svoje úkoly včetně mírových operací.

V září 1994 zahájil Vojenský výbor dlouhodobou studii NATO (Long Term Study, LTS), v níž měla být přezkoumána integrovaná vojenská struktura Aliance a předloženy □návrhy na změny struktur sil, struktur velení a společné infrastruktury Aliance□. V průběhu prací na studii poskytli ministři zahraničí zásadní směrnicí na svém zasedání v červnu 1996 v Berlíně, když definovali rozsah úkolů NATO, pro něž by nová struktura velení měla být připravena.

Na svém berlínském zasedání v červnu 1996 potvrdili ministři zahraničí, že podstatnou součástí adaptace Aliance je budování evropské bezpečnostní a obranné identity v rámci NATO, aby evropští spojenci mohli soustředěněji a účinněji přispívat k plnění úkolů a činností Aliance a vyjádřit tak svůj díl odpovědnosti, jednat podle potřeby sami a posilovat transatlantické partnerství. Vyzvali také k dalšímu rozvíjení schopnosti Aliance plnit nové úkoly při prevenci konfliktů, zvládání krizí a snaze zabránit šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, a přitom si udržovat schopnost kolektivní obrany. Tomu mělo napomoci také zvýšení příspěvku Aliance k bezpečnosti a stabilitě v celém euroatlantickém prostoru cestou širší a hlubší

spolupráce s partnerskými zeměmi NATO.

Tento zásadní stimul k práci Vojenského výboru na vnitřní adaptaci byl výsledkem rozhodnutí, přijatých kolektivně všemi šestnácti členskými státy. V prosinci 1997 ohlásilo Španělsko svůj záměr zapojit se do nové vojenské struktury. Francie, která se účastní práce Vojenského výboru na vnitřní adaptaci, naznačila, že není připravena plně spolupracovat v integrovaných strukturách NATO, vyjádřila však trvale pozitivní postoj k nepřetržitému procesu vnitřní adaptace a k selektivní účasti na operacích pod vedením NATO.

Základním příkazem pro budování jakékoli nové struktury bylo, že musí být úkolově orientována. Musí skýtat pro NATO schopnost vypořádat se s celým spektrem rolí a úkolů Aliance počínaje jejím tradičním úkolem zabezpečit kolektivní obranu a konče plněním nových úloh v měnících se podmínkách včetně úkolů mimo rámec článku 5, například mírových operací. Navíc bylo nutno zvážit všechny faktory jako pružnost, účinnost sil, soudržnost Aliance, zásadu mnohonárodnosti a nákladovou dostupnost.

Nová struktura musela také zahrnout výše uvedené požadavky na ESDI a mnohonárodní úkolová seskupení sil. Minimální požadavek pro plánování v Alianci stavěl na zásadě, že alespoň dva štáby CJTF musí být schopny převzít velké operace. Tento potenciál by měla doplňovat schopnost zformovat určitý počet menších pozemních a námořních štábů CJTF. Ty musí být s to velet pozemním vojskům o síle brigády až divize s odpovídajícími námořními a vzdušnými složkami. V závislosti na zkouškách, které teprve probíhaly, měla navrhovaná struktura vyhovovat požadavkům na jádra štábů CJTF a splňovat požadovanou schopnost personálně obsadit štáby CJTF pro operace pod vedením jak NATO, tak i ZEU.

Nová struktura měla mít také potenciál růstu a pružnost pro zapojení nových členských států bez nutnosti větší reorganizace. V této souvislosti bylo rozhodnuto, že přistoupení České republiky, Maďarska a Polska nebude vyžadovat žádný další štáb ve struktuře velení NATO. A konečně musí nová struktura skýtat dostatečné možnosti pro zapojení partnerských zemí.

Na tomto složitém politickém a vojenském pozadí dospěl proces adaptace vojenské struktury Aliance koncem roku 1997 do nové zásadní fáze, když byla oznámena dohoda o nové štábní struktuře, jejíž popis následuje.

### *BUDOUCÍ PODOBA STRUKTURY VOJENSKÉHO VELENÍ*

Vojenský výbor NATO předložil svoje návrhy na novou strukturu vojenského velení 2.prosince 1997. Na svém zasedání o několik dnů později schválili ministři obrany strukturu jako celek a konkrétně také typ, počet a umístění velitelství, na nichž má struktura spočívat. Restrukturalizace přinese snížení ze současných 65 velitelství na dvacet. Bude sestávat ze dvou rozsáhlých strategických oblastí velení (SC), jedné v Atlantiku a druhé v Evropě a ze tří regionálních oblastí velení v atlantickém SC a dvou v evropském SC. Regionálním velitelstvím v Evropě budou podřízena složková velitelství a společná regionální velitelství. Kanadsko-americká regionální plánovací skupina zůstane v nové struktuře zachována.

Nová struktura umožní Alianci zhostit se celého rozsahu svých rolí a úkolů účinněji a

pružněji a přitom nabídnout vhodnou roli i zúčastněným spojencům. Nabídne také vhodné zapojení partnerským zemím a usnadní integraci budoucích nových členů do vojenských struktur Aliance. Ministři obrany uložili vojenským orgánům NATO zpracovat podrobný plán přechodu na novou strukturu velení a předložit jej ministrům ke zvážení na podzim 1998.

### **Nová velitelství**

Plán počtu a umístění štábů strategických velitelství (SC), regionálních velitelství (RC), složkových velitelství (CC) a společných subregionálních velitelství (Joint Sub-Regional Commands, JSRC) v nové struktuře vojenského velení má tuto podobu:

- ***Spojenecké velení v Evropě (ACE)*** v Monsu (Belgie) bude odpovídat za celkové plánování, vedení a provádění veškerých vojenských činností Aliance a za záležitosti na území jeho velitelské pravomoci i mimo něj podle přijatého pověření. Budou mu podřízena dvě regionální velitelství:
  - *Spojenecké síly v severní Evropě* v Brunssumu (Nizozemsko) budou velet severní oblasti ACE. Toto velitelství bude přímo odpovědné Spojeneckému velení v Evropě za plánování a výkon veškerých vojenských činností a záležitostí Aliance v severní oblasti včetně úkolů svěřených mu nad tento rámec, a to uvnitř oblasti nebo mimo její území. Vrchnímu veliteli spojeneckých sil v severní Evropě přímo podléhají tato podřízená velitelství:
    - Dvě složková velitelství:
      - Spojenecké vzdušné síly Sever v Ramsteinu (Německo);
      - Spojenecké námořní síly Sever v Northwoodu (Spojené království).
    - Tři společná subregionální velitelství:
      - Společné velitelství Střed v Heidelbergu (Německo);
      - Společné velitelství Severovýchod v Karupu (Dánsko);
      - Společné velitelství Sever ve Stavangeru (Norsko).
- *Spojenecké síly v jižní Evropě* v Neapoli (Itálie) budou velet jižnímu regionu ACE. Velitelství převezme podobné úkoly jako Spojenecké síly v severní Evropě a budou mu podléhat tato podřízená velitelství:
  - Dvě složková velitelství:
    - Spojenecké vzdušné síly Jih v Neapoli (Itálie);
    - Spojenecké námořní síly Jih v Neapoli (Itálie).
  - Čtyři společná subregionální velitelství:
    - Společné velitelství Jih ve Veroně (Itálie);
    - Společné velitelství Středojih v Larisse (Řecko);
    - Společné velitelství Jihovýchod v Izmiru (Turecko);
    - Společné velitelství Jihozápad v Madridu (Španělsko).
- ***Spojenecké velení v Atlantiku*** v Norfolku (Virgínie, USA) bude odpovídat za celkové plánování, vedení a provádění veškerých vojenských činností a záležitostí Aliance na území jeho velitelské pravomoci. Mohou mu být uloženy také úkoly, jež zasahují mimo

toto území. V rámci Spojeneckého velení v Atlantiku budou za plánování a výkon veškerých vojenských činností a záležitostí Aliance odpovídat regionální velitelství. V tom je zahrnuto plnění svěřených úkolů jak v rámci území odpovědnosti (Area of Responsibility, AOR) Spojeneckého velení v Atlantiku, tak i mimo něj, bude-li třeba.

V Atlantiku budou tato podřízená velitelství:

- *Regionální velitelství Západní Atlantik* se sídlem v Norfolku (Virginie, USA) se zaměří na západní část atlantického území odpovědnosti;
- *Regionální velitelství Východní Atlantik* se sídlem v Northwoodu ve Spojeném království se zaměří na severovýchodní a východní část Atlantiku včetně Islandu. Bude □sedět na dvou židlích□ se Spojeneckými námořními silami Sever, které budou rovněž sídlit v northwoodu jako součást Spojeneckého velení v Evropě<sup>4</sup>;
- *Regionální velitelství Jižní Atlantik* v Lisabonu (Portugalsko) se zaměří na jihovýchodní část Atlantiku včetně souše na území Portugalska;
- *Atlantická úderná flotila* se sídlem v Norfolku (Virginie, USA) a přímo podřízená spojeneckému velení v Atlantiku poskytne pohotovou námořní údernou sílu a štábní potenciál CJTF s možností zásahu kdekoli na území NATO a v případě potřeby i mimo něj;
- *Spojenecké velitelství ponorkových sil v Atlantiku* poskytne koordinační potenciál pro spojenecké velení v Atlantiku a přímé spojení se spojeneckým velením v Evropě pro řízení ponorkové koncepce a doktríny Aliance. V zásadě půjde o koordinační orgán a hlavní zdroj ponorkové operační a taktické doktríny pro obě strategická velitelství.

### **Nová pojetí velení a řízení**

NATO navíc vypracovalo nové koncepce provázanosti velení s cílem zajistit efektivní koordinaci mezi různými úrovněmi velení, jak je předpokládá nová struktura velení. Tyto nové koncepce odrážejí pružnější přístup k provádění úkolů Aliance a plnění požadavků těchto úkolů.

---

<sup>4</sup> Výraz □sedět na dvou židlích□ se vztahuje k vojenskému velitelství, jež plní dvojí úlohu. Tak síly pod velením Regionálního velitelství Východní Atlantik v rámci ACLANT budou zároveň tvořit Spojenecké námořní síly Sever v rámci ACE.

Jsou založeny na zjednodušeném, funkčním přístupu k veškeré struktuře velení. Obsahují tyto charakteristiky:

- vztah □podporující-podporovaný□ ve velení. Jde o jeden z pilířů koncepce provázanosti, který dal tvar vývoji nové koncepce. Jeho účelem je dát Severoatlantické radě, Vojenskému výboru a vojenským velitelům na všech úrovních větší pružnost v přenášení váhy a důrazu tam, kde je jich nejvíce třeba. Navíc propojuje obě strategická velitelství v daleko větší míře než dosud. Tím rovněž vzroste pružnost NATO a především jeho schopnost udržet vojenské činnosti po delší období.
- Větší důraz na výkon činností a operací Aliance na regionální úrovni. To s sebou také nese větší provázanost mezi regiony. Práce na nové struktuře velení zdůraznila potřebu regionálně rozmístěných velitelství, schopných jak přijímat síly, tak zabezpečovat meziregionální i vnitroregionální posily.
- Pružný přístup k omezením velitelské a řídicí pravomoci (C2), jako jsou například hranice, koordinační a regulační čáry, což velmi usnadní cvičení i operace. Například ve spojeneckém velení v Evropě bude třeba trvale stanovit a užívat pouze ta velitelská a řídicí omezení, která jsou nezbytná pro každodenní mírový provoz na strategické a regionální úrovni. Tím tedy padne požadavek trvale stanovených hranic na nižší než regionální úrovni v rámci Spojeneckého velení v Evropě a nebudou zde žádná trvale aktivovaná společná operační území společných subregionálních velitelství. Podobně nebudou žádná území odpovědnosti na regionální úrovni v rámci Spojeneckého velení v Atlantiku.
- Větší zaměření na zásadu □mnohonárodnosti□ při obsazování nových vojenských velitelství. To uvolní prostor pro zastoupení všech členských států na úrovni strategického velení. V celé struktuře velení to také usnadní zastoupení států, jejichž území sousedí s územím jiných regionálních velitelství, což zvýší počáteční posilový potenciál, a výsledkem bude širší účast na úrovni společných subregionálních velitelství, jež umožní spravedlivé zastoupení státům sousedícím se sídelní zemí společeného subregionálního velitelství.

### *PŘÍŠTÍ FÁZE*

Nová struktura velení znamená velkou přestavbu integrované vojenské struktury, jež Alianci skýtá větší schopnost plnit celý nový rejstřík rolí a úkolů. Jde o to, aby nová struktura byla operačně účinná a reálná z politického i vojenského pohledu. Umožní také zapojení nových členů do Aliance a vyhoví požadavkům rozšířeného programu Partnerství pro mír. Mnohé však ještě zbývá udělat. Celkový proces zavádění se bude muset vypořádat také s otázkami lidských zdrojů, infrastruktury, spojů a financí.

### **Rozšiřování NATO a přistoupení nových členů**

Hlavním smyslem otevření Aliance novým členům je posílení stability v celé Evropě, nikoli růst vlivu nebo obranyschopnosti NATO anebo změna jeho základní obranné pozice. Záruky kolektivní bezpečnosti a závislost NATO na mnohonárodní struktuře jeho sil skýtají

nejlepší prostředek k dosažení uvedeného cíle na základě sdílení rizik, odpovědnosti a nákladů. Otevření Aliance a blížící se přistoupení tří nových členů spolu s vlivem partnerství a spolupráce v rámci programu Partnerství pro mír umožňují vojákům zaměřit se na současné a budoucí potřeby. To znamená více mobilních a pružných prostředků, umožňujících rychlou reakci, rychlé posily a splnění dalších požadavků v oboru zvládání krizí. Nové členské země se zapojí do celého spektra poslání a úkolů NATO. S ostatními zeměmi zúčastněnými v integrované vojenské struktuře budou aktivně spolupracovat na plánování, budování a personálním obsazení struktur ozbrojených sil NATO.

Na madridském summitu v červenci 1997 byly Česká republika, Maďarsko a Polsko vyzvány k zahájení jednání o vstupu do Aliance. Ta byla ukončena a protokoly o přistoupení podepsány do konce roku 1997 s předpokládaným vstupem v roce 1999. V mezidobí probíhá zároveň s politickým procesem intenzivní práce jak v těchto třech zemích, tak v NATO, aby se české, maďarské a polské ozbrojené síly mohly přizpůsobit své budoucí úloze a aby byl hladce zvládnut proces jejich připojení k vojenským strukturám Aliance. Probíhají předvstupní pohovory a diskuse, aby se každá z těchto zemí připravila na závazky, které na sebe při svém vstupu do Aliance vezme, a aby se seznámila s platnými postupy a praxí. Tyto přípravy pomáhají definovat účast každého nového člena ve strukturách NATO, stanovit metody jejich integrace a umožňují jejich zapojení do činností Aliance již v období před vlastním vstupem.

### **Činnosti a programy Partnerství pro mír**

V obecném rámci programu Partnerství pro mír a zejména v kontextu Procesu plánování a hodnocení Partnerství (PARP), popsaného v Kapitole 4, byla uvedena široká škála vojenských činností a programů k dalšímu posílení vazeb mezi NATO a jeho partnerskými zeměmi. Ty se neomezuji na pouhou účast na vojenských cvičeních, nýbrž zahrnují například i možnosti účasti ve výuce na Vojenské akademii NATO v Římě a Škole NATO (SHAPE) v Oberammergau. Státy PfP byly rovněž vyzvány k předložení kandidátů na funkce v rámci výše uvedených ujednání o štábních prvcích Partnerství pro mír, vytvořených při různých vojenských velitelstvích NATO, kde se v plné míře podílejí na plánování a realizaci činností PfP.

Důstojníci ze zemí PfP se také ujali mezinárodních funkcí v Koordinační buňce Partnerství při Mezinárodním vojenském štábu NATO (viz níže). Ve stadiu zkoumání je rovněž rozsah účasti personálu z partnerských zemí v plánování cvičení, tvorbě koncepcí a doktrín, jakož i operacích CJTF a také jejich působení ve štábech CJTF.

Uplatnění mnoha těchto opatření postupovalo rychlým tempem. Zhruba dvacet partnerských zemí se zúčastnilo cvičení NATO v oboru zvládání krizí, konaného ve dnech 12-18. února 1998. Toto velitelské cvičení (t.zn. bez skutečných pohybů vojsk) mělo za cíl odzkoušet a procvičit akce, k nimž by NATO spolu se svými partnery přikročilo při realizaci mírové operace z pověření OSN v hypotetické krizové situaci. Další část cvičení se zaměřila na účast NATO a partnerské země při reakci na materiální pohromy.

Ve všech těchto činnostech a také ve spolupráci na jiných tématech a činnostech označených jako oblasti spolupráce PfP je kladen důraz na zvyšování průhlednosti ve vztahu k vojenským činnostem a na pobídky ke konzultacím a spolupráci.

Při cvičeních NATO/PfP, například v kontextu vyhledávacích a záchranných úkolů a

humanitárních nebo mírových operací, je kladen důraz na posilování schopností a připravenosti zúčastněných zemí k uskutečnění takových operací. Zároveň je rozšiřováno a posilováno vzájemné poznávání různých vojenských systémů a postupů.

Výrazné je také zaměření na mnohonárodnost v obsazení vojenských štábů i ve složení vojsk, která se cvičení účastní. To umožnilo přechod na složitější formy cvičení NATO/PfP za účasti vojenských jednotek na vyšších úrovních. Celý proces prokázal vzájemnou přínosnost pro NATO i pro partnerské země a vedl k získání cenných poznatků ze zkušeností společné práce při kombinovaných cvičeních.

### **Koordinační buňka Partnerství (PCC)**

Koordinační buňka Partnerství je neobvyklá struktura PfP, působící pod vedením Severoatlantické rady a umístěná v sídle Vrchního velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE) v Monsu (Belgie). Její mezinárodní štáb sestává z personálu NATO a od počátku roku 1998 také z důstojníků z partnerských zemí. Při PCC jsou akreditováni zástupci států NATO i partnerských států a tvoří její nedílnou součást.

Úkolem PCC je koordinovat společné vojenské činnosti v PfP v součinnosti se štáby, velitelstvími a agenturami NATO a provádět vojenské plánování, potřebné pro realizaci vojenských aspektů pracovního programu Partnerství, zejména cvičení a souvisejících taktických činností například v oblastech udržování míru, humanitárních operací a vyhledávacích a záchranných činností. PCC se také podílí na hodnocení provedených vojenských činností. Podrobné operační plánování cvičení mírových a vojenských operací zůstává úkolem vojenských velitelství, která cvičení vedou.

### **Širší konzultace a spolupráce**

Po madridském summitu v červenci 1997 bylo ustaveno několik nových institucí v politické i vojenské sféře jako součást procesu rozšiřování konzultací a spolupráce a zavádění kroků k větší průhlednosti.

Vedle Rady euroatlantické spolupráce (EAPC), Stálé společné rady NATO-Rusko (PJC) a Komise NATO-Ukrajina (NUC), jež působí v civilní, politické dimenzi a jsou popsány v předcházejících kapitolách, dochází ke schůzkám v různých složeních s úkolem řídit vojenskou stránku těchto mnohostranných a dvoustranných institucí spolupráce. K diskusím a výměně názorů na vojenské otázky mezi všemi zeměmi EAPC se nyní schází Vojenský výbor euroatlantického partnerství (EAPMC). Stejně tak z potřeby těsnějších vztahů při rozvoji zvláštního partnerství mezi NATO a Ruskem byly zavedeny schůzky vojenských zástupců a náčelníků štábů pod patronátem PJC (PJC-MR/CS). K podobným schůzkám dochází také s Ukrajinou na úrovni vojenských zástupců (MC/PS s Ukrajinou) a na úrovni náčelníků štábů (MC/CS s Ukrajinou).

Zasedání Vojenského výboru euroatlantického partnerství (EAPMC) probíhají buď v plenární podobě za účasti všech partnerských zemí, nebo v užším zasedání, zaměřeném na funkční nebo regionální záležitosti, například na společnou účast v mírových operacích. Může se také konat individuální zasedání s jedinou partnerskou zemí. Tyto schůzky probíhají buď na úrovni náčelníků obrany (CHOD), které se konají zpravidla dvakrát do roka při příležitosti jiných

schůzek CHOD v Bruselu, nebo každý měsíc na úrovni stálých vojenských zástupců. Tato ujednání omezují frekvenci a náklady nutných cest do Bruselu pro jednotlivé náčelníky obrany. Všem zasedáním předsedá předseda Vojenského výboru NATO.

Stálá společná rada NATO-Rusko ve složení náčelníků štábů/náčelníků obrany (PJC-CS) se schází nejméně dvakrát do roka při příležitosti jarního a podzimního zasedání Vojenského výboru ve složení náčelníků štábů.

Všech zasedání se účastní náčelníci obrany zemí NATO, hlavní velitelé NATO a vojenští zástupci Ruska. Schůzky stálého zasedání PJC-MR za účasti vojenských zástupců se sídlem v Bruselu se konají častěji, zpravidla jednou do měsíce.

Jak zasedáním ve složení náčelníků obrany, tak stálým zasedáním spolupředsedají tři zástupci, totiž předseda Vojenského výboru, jeden náčelník obrany z NATO nebo vojenský zástupce země NATO při ústředí NATO v Bruselu a ruský vojenský zástupce. V zastoupení NATO na uvedených zasedáních se země NATO střídají v intervalu tří měsíců.

Během zasedání jak na úrovni náčelníků obrany, tak na úrovni stálých zástupců se tři spolupředsedové dělí také o vedení každého bodu programu. Program pro každé zasedání je připravován na základě dvoustranné dohody mezi Mezinárodním vojenským štábem NATO a ruským zastoupením a je dodatečně schválen každým ze tří spolupředsedů.

Vojenský výbor s Ukrajinou se schází ve složení náčelníků obrany nejméně dvakrát do roka a je rovněž svoláván při příležitosti konání jiných schůzek na stejné úrovni. Zasedání se účastní náčelníci obrany z NATO, hlavní velitelé NATO a ukrajinský zástupce a předsedá mu předseda Vojenského výboru. Schůzky Vojenského výboru s Ukrajinou na úrovni vojenských zástupců se rovněž konají dvakrát do roka.

---

**PRŮVODCE ORGANIZACEMI A AGENTURAMI**

---

**Spotřební logistika**

**Výrobní logistika**

**Standardizace**

**Plánování civilní ochrany**

**Řízení letového provozu, protivzdušná obrana**

**Letecký systém včasné výstrahy**

**Spojové a informační systémy**

**Řízení vysílacích frekvencí**

**Elektronický boj**

**Meteorologie**

**Věda a technika**

**Školství a výcvik**

**Řídící výbory projektů a projektové kanceláře**

### *PODŘÍZENÉ ORGÁNY VYTVOŘENÉ RADOU A JINÝMI ROZHODOVACÍMI ORGÁNY NATO*

Obecně platí, že podřízené orgány vytvořené Severoatlantickou radou, Výborem pro obranné plánování, Skupinou pro jaderné plánování nebo Vojenským výborem NATO mají poradní statut a ujímají se studia konkrétních témat na základě pověření uděleného jejich mateřským orgánem. Jejich role spočívá v první řadě ve formulaci koncepčních doporučení, která mohou posloužit jako základ pro rozhodování.

V různých dobách však byl založen určitý počet organizací a agentur k práci na konkrétnějších úkolech. Ty jsou umístěny v ústředí NATO v Bruselu nebo v různých členských zemích Aliance a tvoří nedílnou součást celkové struktury NATO. Skýtají styčnou plochu pro speciální výzkum a poradenství, pro realizaci rozhodnutí Aliance, pro řízení a provoz společných programů a systémů a pro výuku a výcvik.

Některé uvedené orgány jsou přímo odpovědné jednomu mateřskému orgánu, například Severoatlantické radě nebo Vojenskému výboru. Jiné jsou podřízeny oběma nebo mají širší povinnosti, v jejichž rámci jsou případně zapojeny do řízení nebo dozoru nad systémy nebo službami, které uspokojují potřeby Aliance jako celku. V takových případech mohou k jejich zadavatelům patřit také hlavní velitelé sil NATO nebo jiné části struktury NATO.

Mnoho organizací, o nichž je řeč v této kapitole, náleží do kategorie Výrobních a logistických organizací NATO neboli NPLO. Jsou to doplňkové orgány, vytvořené v rámci realizace Severoatlantické smlouvy. Každé NPLO udělila Severoatlantická rada organizační, správní a finanční samostatnost. Jejich úkolem je prosazovat kolektivní požadavky zúčastněných států v příslušných oblastech konstrukce a výstavby, výroby, operační a logistické podpory a řízení v souladu s jejich individuálními statuty.

Členství v NPLO je otevřeno všem zemím NATO na základě memorand o dorozumění (MOU), podepsaných každou zúčastněnou zemí.

NPLO se zpravidla skládá z vyššího koncepčního výboru, komise nebo správní rady (někdy zvané řídicí výbor), která působí jako vedení organizace a odpovídá za prosazování kolektivních zájmů členských států, z podřízených výborů nebo pracovních skupin zřízených správní radou, které odpovídají za určité stránky úkolu, a z výkonné agentury, která je manažerským ramenem NPLO a obvykle má v čele generálního ředitele.

Název užívaný k označení celkové organizační struktury jednotlivé NPLO zpravidla

---

<sup>1</sup> Kromě výrobních a logistických organizací NATO, řídicích výborů projektů, agentur a dalších organizací popisuje tato kapitola také několik koncepčních výborů, které řeší technické otázky.

končí v angličtině slovem "organizace" a název manažerského orgánu slovem "agentura". To se odráží v příslušných zkratkách jako je třeba NAMSO, což znamená Organizace NATO pro údržbu a zásobování jako celek, a NAMSA, což znamená Agentura NATO pro údržbu a zásobování.

K tomu ještě existuje řada Řídících výborů projektů NATO (NATO Project Steering Committee, NPSC) a Projektových kanceláří. "Projekt NATO" je formální statut, udělený Konferencí národních výzbrojních ředitelů (CNAD) kooperačnímu výzbrojnímu nebo výstrojnímu projektu s účastí dvou nebo více států NATO. CNAD je vyšším orgánem NATO, odpovědným za spolupráci v oboru výrobní logistiky.

Každý řídicí výbor projektu je předmětem mezivládní dohody zúčastněných zemí o koordinaci, provedení a dozoru nad programem pořízení výzbroje a výstroje. NPSC jsou zřizovány v souladu s dohodnutými postupy NATO pro spolupráci ve výzkumu, vývoji a výrobě vojenské výzbroje a výstroje a podléhají CNAD, která kontroluje práce a rozhoduje o pokračování, úpravě nebo zastavení projektu, případně podle potřeby o zřízení projektové kanceláře.

V současnosti existuje zhruba dvacet řídicích výborů projektů NATO, resp. projektových kanceláří. Jejich úplný výčet je na konci této kapitoly.

Následující podkapitoly skýtají podrobnější informace o výše popsaných koncepčních výborech, organizacích a agenturách podle jejich specializací, seskupených do těchto kategorií:

- spotřební logistika
- výrobní logistika a výzbroj
- standardizace
- plánování civilní ochrany
- řízení leteckého provozu, protivzdušná obrana
- letecký systém včasné výstrahy
- spojové a informační systémy
- řízení vysílacích frekvencí
- elektronický boj
- meteorologie
- věda a technika
- výchova a vzdělání.

### *SPOTŘEBNÍ LOGISTIKA*

#### **Konference vyšších logistiků NATO (SNLC)**

Hlavní výbor zabývající se spotřební logistikou, SNLC, se schází pod předsednictvím generálního tajemníka NATO dvakrát do roka na společném civilním a vojenském zasedání. Má dva stálé spolupředsedy, totiž náměstkyně generálního tajemníka pro bezpečnostní investice, logistiku a plánování civilní ochrany a místopředsedu Vojenského výboru. Konference podléhá zároveň Radě a Vojenskému výboru, což odráží závislost spotřební logistiky jak na civilních, tak na vojenských faktorech.

Členy Konference jsou vyšší národní civilní a vojenscí zástupci ministerstev obrany nebo jim rovnocenných orgánů odpovídajících za spotřební aspekty logistiky v členských zemích. Práce Konference se účastní také zástupci hlavních velitelů sil NATO, Agentury NATO pro údržbu a zásobování (NAMSA), Vojenské agentury pro standardizaci (MAS) a dalších útvarů ústředí NATO. Hlavním posláním SNLC je zabývat se otázkami spotřební logistiky ve snaze o zvýšení výkonnosti, účinnosti, vytrvalosti a bojeschopnosti sil Aliance.

### **Organizace NATO pro údržbu a zásobování (NAMSO)**

Organizace NATO pro údržbu a zásobování poskytuje strukturu pro logistickou podporu vybraných zbraňových systémů v národních arsenálech dvou nebo více států NATO cestou společného pořizování a dodávky náhradních dílů a poskytování údržbových a opravárenských kapacit.

### **Agentura NATO pro údržbu a zásobování (NAMSA)**

Agentura NATO pro údržbu a zásobování je výkonnou paží NAMSO. Jejím úkolem je poskytovat logistické služby pro zabezpečení zbraňových systémů a zařízení ve společném držení států NATO s cílem zlepšovat materiální připravenost, zvyšovat účinnost logistických operací a dosahovat úspor cestou hromadného pořizování v oblastech zásobování, údržby, kalibrace, pořizování, dopravy, technického zabezpečení, inženýrských služeb a řízení konfigurací. S podporou Agentury NATO pro údržbu a zásobování (NAMSA) řídí Skupina národních ředitelů pro kodifikaci z pověření CNAD Kodifikační systém NATO (NCS).

Další informace lze získat od  
NATO Maintenance and Supply Agency (NAMSA)  
8302 Capellen  
Luxembourg  
Tel: 352 30 63 + linka  
Fax: 352 30 87 21

### **Potrubní soustava NATO (NPS)**

Potrubní soustava NATO se skládá z devíti oddělených vojenských skladových a distribučních systémů pro pohonné hmoty a maziva a jejím úkolem je zajistit v kteroukoli dobu plnění požadavků NATO na ropné produkty a jejich distribuci. Soustava se skládá z několika potrubních systémů jednotlivých států v Itálii, Řecku, Norsku, Portugalsku, Turecku (dva oddělené systémy, východní a západní) a Spojeném království, a dva mnohonárodní systémy, totiž Severoevropskou potrubní soustavu (v Dánsku a Německu) a Středoevropskou potrubní soustavu, zahrnující Belgii, Francii, Německo, Lucembursko a Nizozemsko. NPS jako celek prochází dvanácti státy a sestává zhruba z 11 500 km potrubí, propojujících skladiště, letecké útvary, civilní letiště, čerpací stanice, rafinerie a vstupní místa.

### **Středoevropská potrubní soustava (CEPS)**

Středoevropská potrubní soustava je největší z potrubních soustav NATO, která slouží osmi hostitelským nebo uživatelským zemím (Belgie, Kanada, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemsko, Spojené království a Spojené státy).

### **Výbor NATO pro produktovody (NPC)**

NPC pod předsednictvím ředitele logistiky je hlavním poradním orgánem pro spotřební logistiku týkající se ropných výrobků. Jedná jménem Severoatlantické rady na základě konzultací s vojenskými orgány NATO a s případnými dalšími orgány ve všech věcech v obecném zájmu NATO, týkajících se vojenských pohonných hmot, maziv, jakož i souvisejících výrobků a zařízení. Dohlíží také na Potrubní soustavu NATO.

### **Organizace pro řízení Středoevropské potrubní soustavy (CEPMO)**

CEPMO se skládá z řídicího orgánu, správní rady, v níž jsou zastoupeny všechny země zúčastněné v soustavě, a z vlastní Středoevropské potrubní soustavy (CEPS). Členy správní rady jsou rovněž zástupci vojenských orgánů NATO a generální ředitel Agentury pro řízení Středoevropské potrubní soustavy.

### **Agentura pro řízení Středoevropské potrubní soustavy (CEPMA)**

CEPMA odpovídá za nepřetržitý provoz Středoevropské potrubní soustavy a její skladová a distribuční zařízení.

Další informace o organizaci a struktuře řízení Středoevropské potrubní soustavy lze získat od

Central European Pipeline Management Agency (CEPMA)  
BP 552  
78005 Versailles  
France  
Tel.: 33 1 3924 4900  
Fax: 33 1 3955 6539

### **Výbor náčelníků vojenských zdravotnických služeb v NATO (COMEDS)**

Výbor náčelníků vojenských zdravotních služeb v NATO se skládá z vyšších vojenských představitelů členských států. Slouží jako ústřední místo pro vývoj a koordinaci ve věcech vojenského lékařství a jako poradní orgán Vojenského výboru NATO.

Otázky zdravotnictví byly v NATO tradičně považovány v první řadě za národní záležitost. Po většinu existence Aliance proto nebylo žádáno zřízení vojenského zdravotnického orgánu NATO na vysoké úrovni.

Nové úkoly a operační koncepce NATO kladou větší důraz na společné vojenské operace a s tím roste význam koordinace zdravotnického zabezpečení při mírových operacích, odstraňování následků katastrof a humanitárních operacích. K tomuto účelu byl v roce 1994 ustaven Výbor náčelníků vojenských zdravotnických služeb v NATO. Předsedu a tajemníka COMEDS jmenuje Belgie a sekretariát je umístěn v úřadě náčelníka belgické zdravotnické služby v Bruselu.

COMEDS tvoří náčelníci zdravotnických služeb států Aliance, lékaři hlavních velitelství NATO (SHAPE a ACLANT) a zástupce Mezinárodního vojenského štábu. Výbor se schází k plenárnímu zasedání dvakrát do roka a jednou za rok podává zprávu Vojenskému výboru.

Cíle COMEDS zahrnují zlepšování a rozšiřování ujednání mezi členskými státy, koordinaci, standardizaci a operabilitu v lékařské oblasti a zlepšení výměny informací o organizačních, operačních a procedurálních aspektech vojenských zdravotnických služeb v členských a partnerských zemích. Od roku 1997 jsou země PfP zvány k plné účasti na práci většiny pracovních skupin COMEDS.

Práce COMEDS je koordinována s ostatními orgány NATO působícími v oblasti zdravotnictví, totiž Vojenské agentury pro standardizaci (MAS) a Společného zdravotnického výboru (Joint Medical Committee, JMC). Plenárních zasedání COMEDS se jako pozorovatelé účastní předseda JMC a předseda Pracovní skupiny všeobecného lékařství MAS.

Na pomoc při plnění svých úkolů má COMEDS devět podřízených pracovních skupin, uvedených v následujícím odstavci. Skupiny se scházejí nejméně jednou do roka.

Pracovní skupiny COMEDS:

Vojenské zdravotnické struktury, Operace a postupy, Vojenské preventivní lékařství, Lékařství první pomoci, Vojenská psychiatrie, Služba zubního lékařství, Zdravotnické zásobování a vojenská farmacie, Spolupráce a koordinace ve vojenském lékařském výzkumu, Hygiena výživy, Potravinářství a veterinární lékařství, Zdravotní příprava.

Další informace:

COMEDS  
c/o Medical Staff Officer  
Logistics, Armaments and  
Resource Division  
International Military Staff  
NATO  
1110 Brussels - Belgium  
Tel.: 32 2 707 55 51  
Fax: 32 2 707 4117

COMEDS  
Etat-major du Service Médical  
Quartier Reine Elisabeth  
Rue d'Evere  
1140 Brussels  
Belgium  
Fax: 32 2 701 3071

### *VÝROBNÍ LOGISTIKA*

#### **Konference národních výzbrojních ředitelů (CNAD)**

Hlavní část společné práce v rámci NATO při zjišťování možností spolupráce ve výzkumu, vývoji a výrobě vojenského vybavení a zbraňových systémů pro ozbrojené síly probíhá pod hlavičkou CNAD. Konference se schází na plenárním zasedání dvakrát do roka pod předsednictvím generálního tajemníka. Stálým předsedou je náměstek generálního tajemníka pro podporu obrany. CNAD soustřeďuje vysoké státní úředníky odpovídající v členských státech za pořízování pro obranu, zástupce Vojenského výboru a hlavních velitelství NATO, předsedy hlavních skupin CNAD a jiné civilní i vojenské představitele odpovídající za různé aspekty výrobní logistiky.

#### ***Organizace CNAD***

Běžné úkoly CNAD provádějí a práci jejích skupin řídí zástupci národních výzbrojních

ředitelů (NADREPS) ve stavu národních delegací členských států.

Podřízenou sktrukturu CNAD tvoří

- skupiny, podskupiny a pracovní skupiny odpovědné třem hlavním výzbrojním skupinám CNAD (Námořní výzbrojní skupina NATO (NNAG), Vzdušná výzbrojní skupina NATO (NAFAG), Pozemní výzbrojní skupina NATO (NAAG)) a Skupina NATO pro pořizovací výcvik;
- Poradní skupina NATO pro průmysl (NIAG);
- skupiny ad hoc při CNAD, odpovědné za speciální výzbrojní projekty (např. Řídící výbor Aliance pro pozemní pozorování);
- partnerské skupiny CNAD (Skupina národních ředitelů pro kodifikaci, Skupina národních ředitelů pro zajištění jakosti, Skupina expertů pro otázky bezpečnosti dopravy a skladování munice a výbušnin, Skupina pro standardizaci materiálového a inženýrského výcviku, Skupina pro bezpečnou a vhodnou obsluhu munice a výbušnin);
- Výbor NATO pro hodnocení konvenční výzbroje (NCARC), sestávající ze zástupců úřadů národních výzbrojních ředitelů a náčelníků obrany, jakož i zástupců vojenských orgánů NATO. Odpovídá CNAD za řízení Soustavy plánování konvenční výzbroje (CAPS).

**Agentura NATO pro řízení konstrukce, vývoje, výroby a logistiky Středně rozptýleného systému protivzdušné obrany (NAMEADSMA)**

Bližší informace:

NAMEADSMA

Building 1

620 Discovery Drive

Suite 300

Huntsville, AC 35806, USA

Tel.: 1 205 922 + linka

Fax: 1 205 922 3900

**Agentura NATO pro řízení vývoje, výroby a logistiky letounů EF 2000 a Tornado (NETMA)**

NETMA nahrazuje bývalou Agenturu NATO pro řízení vývoje a výroby víceúčelového bitevního letounu (NAMMA) a Agenturu NATO pro řízení vývoje, výroby a logistiky EFA (NEFMA); odpovídá za společný vývoj a výrobu evropského bitevního letounu NATO a MRCA NATO (Tornado).

Bližší informace:

NETMA

Insel Kammerstr. 12 + 14

Postfach 1302

82008 Unterhaching

Deutschland  
Tel.: 49 89 666 800  
Fax.: 49 89 666 80555\6

**Agentura NATO pro řízení konstrukce, vývoje, výroby a logistiky vrtulníku (NAHEMA)**

Bližší informace:

NAHEMA  
Le Quatuor  
Bâtiment A  
13082 Aix-en-Provence Cedex 2  
France  
Tel: 33 42 95 92 00  
Fax: 33 42 64 30 50

**Kancelář NATO pro řízení systému Hawk (NHMO)**

NHMO odpovídá za zlepšovací programy systému střel země-vzduch HAWK.

Bližší informace:

NHMO  
26 rue Gallieni  
92500 Rueil-Malmaison  
France  
Tel: 33 147 08 75 00  
Fax: 33 147 52 10 99

*STANDARDIZACE*

**Organizace NATO pro standardizaci (NSO)**

Cílem činnosti Organizace NATO pro standardizaci je zvyšovat vojenskou účinnost Aliance rozvojem, sledováním, uplatňováním a aktualizací Standardizačního programu NATO a koordinací standardizačních činností mezi vyššími orgány NATO.

NSO byla založena Sevroatlantickou radou v lednu 1995, aby dala nový impuls snahám Aliance o zlepšení koordinace koncepcí a programů materiální, technické a operační standardizace.

**Výbor NATO pro standardizaci**

Výbor je poradním orgánem Rady v obecných otázkách standardizace a usměrňuje Kancelář pro standardizaci NATO a Styčnou komisi pro standardizaci NATO (NSLB). NSLB je vnitřní štábní fórum, které propojuje všechny součásti Mezinárodního sekretariátu a Mezinárodního vojenského štábu, jež se podílejí na problematice standardizace. Jejimi hlavními úkoly jsou sladování standardizačních koncepcí a postupů a koordinace standardizačních činností.

Výboru pro standardizaci NATO předsedá generální tajemník nebo jeho dva stálí spolupředsedové, totiž náměstek generálního tajemníka pro podporu obrany a ředitel Mezinárodního vojenského štábu.

### **Kancelář pro standardizaci NATO(ONS)**

Ředitel Kanceláře pro standardizaci NATO je zároveň náměstkem ředitele Divize logistiky, vyzbrojování a zdrojů (IMS) a předsedou Vojenské agentury pro standardizaci (MAS).

Bližší informace:

Office for NATO Standardisation

NATO

1110 Brussels

Belgium

Tel: 32 2 707 4111

Fax: 32 2 707 5718

### **Vojenská agentura pro standardizaci (MAS)**

Úkolem Vojenské agentury pro standardizaci je zajišťovat operační, postupovou a materiálovou standardizaci mezi členskými státy a umožnit tak co nejúčinnější společné operace sil NATO. MAS úzce spolupracuje v Organizaci pro standardizaci NATO s národními experty a s příslušnými pracovišti Mezinárodního sekretariátu a Mezinárodního vojenského štábu NATO.

Agentura byla zřízena v roce 1951 v Londýně a do bruselského ústředí se přestěhovala v roce 1971. Je to nezávislá agentura, přímo odpovědná Vojenskému výboru. Jejím posláním je zvyšovat celkovou operační účinnost ozbrojených sil Aliance cestou rozvoje standardizace NATO. Toho dosahuje přípravou Standardizačních dohod (STANAGs) s členskými státy a vojenskými velitelstvími NATO. Proces standardizace zahrnuje zpracování koncepcí, doktrín, postupů a řešení s cílem dosáhnout a udržet nejvyšší stupeň slučitelnosti, interoperability, zaměnitelnosti a jednotnosti v operacích, správě a materiálu. MAS se zaměřuje na doktrínu, taktiku, postupy a terminologii. Spolupráce mezi agenturou a mezinárodními expertními skupinami probíhá prostřednictvím Výboru NATO pro standardizaci, Konference vyšších logistiků NATO, hlavních výzbrojních skupin Konference národních výzbrojních ředitelů, Komise C3 NATO, Vědeckotechnické komise a jiných výborů. Standardizační dohody mají buď formu STANAGů nebo spojeneckých publikací (APs), které se pak realizují v národním měřítku.

Agentura má v čele předsedu, □dvouhvězdičkového□ důstojníka, jenž je zároveň náměstkem ředitele pro logistiku, vyzbrojování a zdroje v Mezinárodním vojenském štábu NATO a ředitelem Kanceláře pro standardizaci NATO. Každá ze tří vojskových komisí se skládá z předsedy, vyššího štábního důstojníka a tří štábních důstojníků. Předseda MAS předsedá Mezivojskové komisi (Joint Service board, JSB). V každé z komisí připravují standardizační dohody experti z jednotlivých států a z vojenských velitelství. Většina členů komisí je ve stavu jednotlivých vojenských misí při NATO. V případě Belgie (která zastupuje také Lucembursko), Dánska, Nizozemska a Spojeného království sídlí členové komisí na svých ministerstvech obrany. Spojené státy mají v NATO zvláštní delegaci u MAS.

Komise MAS fungují ve stálém zasedání a scházejí se jednou za měsíc. Mezivojsková

komise s jedním členem za každý stát se schází méně často. Rozhodnutí jsou zpravidla přijímána na základě jednomyslnosti. Protože však je standardizace dobrovolný proces, je také možno zakládat dohody na základě většinových rozhodnutí zúčastněných států. Hlavní velitelé NATO mají po zástupci v každé komisi. Od ledna 1998 se na činnosti MAS podílejí Česká republika, Maďarsko a Polsko jako perspektivní členské státy NATO.

Standardizační návrhy mohou předkládat státy nebo velitelé NATO, nebo mohou být agentuře zadány z orgánů vyšší úrovně. Komise MAS předkládají návrhy státům a velitelstvím ke schválení. V případě schválení jsou postoupeny ke zpracování některé pracovní skupině nebo správci v některém členském státě nebo velitelství NATO. Po odsouhlasení STANAGu nebo AP v pracovní podobě je návrh postoupen k posouzení příslušné komisi. Jestliže jej komise potvrdí, je odeslán státům k ratifikaci. Komise poté usoudí, zda dohodu ratifikoval dostatečný počet států, aby mohla být vyhlášena, nebo zda návrh vyžaduje revizi či dokonce stažení. Ratifikuje-li STANAG dostatečný počet států, předseda MAS ji vyhlásí. Jen jemu přísluší vyhlašovat všechny STANAGy a AP NATO s výjimkou informačních publikací NATO.

Do rozpočtu MAS přispívají všechny členské státy podle dohodnutého vzorce sdílení nákladů. Většina vojenských funkcí je obsazována podle národních kvót. Funkce předsedy MAS a předsedů všech tří komisí jsou předmětem soutěže národních kandidátů.

MAS se podílí také na činnosti PfP. Většina schůzek pracovních skupin je přístupna partnerským zemím a jsou do nich zařazena zasedání, na nichž partneři mohou vystupovat ve společných standardizačních záležitostech. Na požádání partnerů se konají individuální briefinky, semináře a školicí programy. Agentura průběžně vede registr všech STANAGů a AP, prověřených pro uvolnění do států PfP. Standardizační aktivity s partnery stále narůstají s přibývajícími zkušenostmi z programu PfP a z účasti zemí NATO a PfP v mírových operacích.

Bližší informace:

Military Agency for Standardisation (MAS)  
NATO  
1110 Brussels  
Belgium  
Tel: 32 2 707 4111  
Fax: 32 2 707 5718

### *PLÁNOVÁNÍ CIVILNÍ OCHRANY*

#### **Vyšší výbor pro plánování civilní ochrany (SCEPC)**

Vyšší výbor pro plánování civilní ochrany se schází dvakrát do roka na plenárním zasedání se zástupci z hlavních měst členských zemí a každý měsíc ve stálém zasedání se zástupci národních delegací při NATO. Výboru předsedá náměstek generálního tajemníka pro bezpečnostní investice, plánování civilní ochrany a logistiku.

## **Komise a výbory pro plánování civilní ochrany**

SCEPC koordinuje a usměrňuje činnost devíti podřízených plánovacích komisí a výborů, jmenovitě Plánovací komise pro námořní dopravu (PBOS), Plánovací komise pro evropskou vnitrozemskou povrchovou dopravu (PBEIST), Plánovací výbor pro civilní letectví (CAPC), Plánovací výbor pro zemědělství a výživu (FAPC), Průmyslový plánovací výbor (IPC), Ropný plánovací výbor (PPC), Společný zdravotnický výbor (JMC), Plánovací výbor pro civilní spoje (CCPC) a Výbor pro ochranu civilního obyvatelstva (CPC).

## **Euroatlantické koordinační středisko reakce na katastrofy**

29.května bylo v ústředí NATO ustaveno Euroatlantické koordinační středisko reakce na katastrofy (EADRCC) pod vedením ředitele Direktorátu plánování civilní ochrany s personálem z omezeného počtu zainteresovaných členských a partnerských zemí a také se zástupci vojenských orgánů NATO. EADRCC je rovněž otevřeno zástupcům Spojených národů. V úzkém dorozumění s Úřadem OSN pro koordinaci humanitární pomoci (UNOCHA) odpovídá za koordinaci reakce zemí EAPC na katastrofy, k nimž by došlo v zeměpisném prostoru EAPC.

## *ŘÍZENÍ LETECKÉHO PROVOZU, PROTIVZDUŠNÁ OBRANA*

### **Výbor NATO pro řízení leteckého provozu (NATMC)**

(Dříve Výbor pro koordinaci evropského vzdušného prostoru, CEAC; viz Kapitola 8.)

### **Výbor NATO pro protivzdušnou obranu (NADC)**

Poradní orgán Rady a Výboru pro obranné plánování ve všech aspektech rozvoje programu protivzdušné obrany. Schází se dvakrát do roka pod předsednictvím zástupce náměstka generálního tajemníka NATO. (Viz Kapitola 8.)

### **Studijní pracovní skupina Vojenského výboru pro protivzdušnou obranu**

Studijní pracovní skupina Vojenského výboru pro protivzdušnou obranu (MC-ADSWG) je monohnárodní pomocný orgán Vojenského výboru. Má za úkol hodnotit, radit a doporučovat ve věcech protivzdušné obrany, které ovlivňují integrovaný systém protivzdušné obrany NATO.

### **Řídící organizace pro Systém velení a řízení vzdušného prostoru (NACMO)**

Řídící organizace pro Systém velení a řízení vzdušného prostoru poskytuje strukturu pro plánování a realizaci systému velení a řízení, zabezpečujícího vzdušné operace NATO. Nahrazuje starší systém známý jako Pozemní prostředí protivzdušné obrany (NADGE). Organizace sídlí v Bruselu. (Viz též Kapitola 8.)

Bližší informace:

NATO Air Command Control System (ACCS) Management Agency  
NACMA

8 rue de Genëve  
1140 Brussels, Belgium  
Tel: 32 2 707 4111  
Fax: 32 2 707 8777

### *LETECKÝ VÝSTRAŽNÝ SYSTÉM*

Původní program včasné letecké výstrahy (AEW) spočíval v pořízení vlastního kolektivně provozovaného a udržovaného leteckého parku NATO, jakož i v úpravě a rozšíření stávajících 40 stanovišť Pozemního prostředí protivzdušné obrany NATO (NADGE), aby byla interoperabilní s Leteckým systémem včasné výstrahy. Tato stanoviště jsou rozmístěna v devíti různých zemích od severního Norska po východní Turecko.

Největším prvkem programu bylo pořízení 18 letounů NATO E-3A v období 1982-85. Letouny E-3A sloužily od roku 1977 v Leteckém výstražném a řídicím systému (AWACS) letectva USA. Letoun, upravený z typu Boeing 707-320B, je poznat podle devítimetrového rotodómu upevněného nad trupem, v němž jsou uloženy pozorovací a IFF radary.

Později byl přijat krátkodobý a střednědobý modernizační program. Střednědobý program pokryje požadavky NATO na AEW na léta 1998-2004.

#### **Řídicí organizace pro program Leteckého výstražného a řídicího systému NATO (NAPMO)**

NAPMO odpovídá za všechny aspekty řízení a realizace leteckého výstražného a řídicího programu NATO a podléhá přímo Severoatlantické radě. Organizace se skládá ze správní rady (BOD), které podléhá Agentura pro řízení programu (NAPMA) se sídlem v Brunssumu (Nizozemsko) a Právní, kontraktační a finanční výbor (LCF), Technický a zabezpečovací výbor (OTS) a Řídicí skupina dílenské údržby (DLM).

Ve správní radě a ve výborech je zastoupen každý zúčastněný stát. Zasedání správní rady a výborů se účastní také zástupci generálního tajemníka, hlavních velitelů NATO, velitele sil NATO AEW a dalších orgánů NATO. Správní rada se zpravidla schází dvakrát do roka.

Běžné řízení programu je úkolem generálního ředitele NAPMA. Velitelství sil NATO AEW sdílí sídlo s vrchním velitelstvím spojeneckých sil v Evropě (SHAPE) v Monsu (Belgie). Jak NAPMA, tak velitelství sil AEW jsou personálně obsazeny ze zúčastněných států.

Hlavní operační základna je v Geilenkirchen v Německu a rovněž je obsluhována personálem ze zúčastněných států. Byly provedeny rozsáhlé úpravy na leteckých základnách v Norsku, Itálii, Řecku a Turecku, aby mohly poskytovat předsunutou operační podporu operacím letounů NATO E-3A.

Současných dvanáct členských států NAPMO tvoří Belgie, Dánsko, Itálie, Kanada, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Řecko, Spojené státy a Turecko. Spojené království poskytuje silám NATO AEW sedm letounů E-3D. Francie se účastní schůzek NAPMO jako pozorovatel na základě svého pořízení čtyř letounů E-3F pro své letectvo.

Španělsko se účastní v NAPMO od roku 1998.

Od srpna 1990 do března 1991 byly v odpověď na iráckou invazi do Kuvajtu letouny složky NATO E-3A přesunuty do východního Turecka, aby posílily jižní křídlo NATO, sledovaly vzdušný a námořní provoz ve východním Středomoří a zajistily nepřetržité letecké hlídkování podél turecko-irácké hranice.

Od července 1992 jsou síly NAEW, sestávající jak ze složky E-3A, tak i složky UK E-3D, ve velké míře nasazovány v prostoru bývalé Jugoslávie na podporu akcí NATO při kontrole a realizaci rezolucí Rady bezpečnosti OSN a později na podporu operací Realizačních sil (IFOR) a Stabilizačních sil (SFOR) (viz Kapitola 5). Na těchto operacích se podílejí také letouny francouzských sil E-3F.

Bližší informace:

NATO Airborne Early Warning and Control Programme Management Agency (NAPMA)  
Akerstraat 7  
6445 Brunssum  
The Netherlands  
Fax: 31 45 525 4373  
Tel.: 31 45 526 + linka

### *SPOJOVACÍ A INFORMAČNÍ SYSTÉMY<sup>2</sup>*

#### **Organizace NATO C3**

Dozor nad Organizací NATO C3, založenou v roce 1996, vykonává Komise NATO C3 (NC3B), která se schází dvakrát do roka v složení zástupců z hlavních měst států. Komise má na pomoc Národní zástupce C3 (NC3REPS), kteří jsou normálně přiděleni ke svým národním delegacím nebo ke své vojenské misi při NATO. Komise dohlíží na práci dvou agentur, totiž Agentury NATO C3, která se zabývá plánováním, konstrukcí, technickým vývojem, technologií a pořízováním, a Agentury pro provoz a zabezpečení NATO CIS (NACOSA). Personální zabezpečení NC3B a její podřízené struktury poskytuje Štáb C3 ústředí NATO, což je integrovaný civilně-vojenský štábní prvek, podléhající jak náměstkovi generálního tajemníka pro podporu obrany, tak řediteli Mezinárodního vojenského štábu (viz Kapitola 11).

#### **Agentura NATO pro konzultace, velení a řízení (NC3A)**

Agentura NC3 zajišťuje centrální plánování, systémovou integraci, konstrukci, systémové inženýrství, technickou podporu a řízení konfigurací pro systémy a zařízení C3 NATO. Agentura provádí zadané projekty a zajišťuje vědeckotechnické poradenství a podporu především pro hlavní velitelství NATO, ale i pro další sektory NATO. Agentura působí z rozdělených pracovišť v ústředí NATO a v Haagu (Nizozemsko). Zaměstnává asi 450 osob, umístěných zčásti v původních prostorách STC v Haagu a zčásti v Bruselu.

---

<sup>2</sup> Viz též Školství a výcvik.

Konzultace, velení a řízení jsou zásadní funkce pro plnění politických a vojenských úkolů NATO. Agentura vznikla v červenci 1996 jako součást strategie zjednodušení politických a vojenských struktur a postupů v NATO. Byla vytvořena sloučením a racionalizací původní Agentury NATO pro spojovací a informační systémy (NACISA) a Technického střediska SHAPE (STC). Tím se spojily funkce plánování, výzkumu a vývoje a pořizování spojovacích a informačních systémů NATO a vzrostla schopnost Aliance plnit nové úkoly při zvládání krizí a přitom si uchovat svoji kolektivní obranyschopnost.

Další informace lze získat z těchto míst:

|                    |                    |                        |
|--------------------|--------------------|------------------------|
| NATO HQ C3 Staff   | NC3A Brussels      | NC3A The Hague         |
| NATO               | 8 rue de Genève    | P.O. Box 174           |
| 1110 Brussels      | 1140 Brussels      | Oude Waalsdorperweg 61 |
| Belgium            | Belgium            | 2501 CD                |
| Tel.: 32 2 7074358 | Tel.: 32 2 7078267 | The Hague              |
| Fax: 32 2 7088770  | Fax: 32 2 7088770  | The Netherlands        |
|                    |                    | Fax: 31 70 3142111     |

### **Štáb ústředí NATO pro konzultace, velení a řízení (NHQC3S)**

Štáb C3 ústředí NATO zabezpečuje ve věcech C3 Severoatlantickou radu, Vojenský výbor, Komisi NC3, Konferenci národních výzbrojních ředitelů, Vyšší komisi pro zdroje, jiné výbory s úkoly souvisejícími s problematikou C3 a divize a direktoráty Mezinárodního sekretariátu a Mezinárodního vojenského štábu. (Viz též Kapitoly 10 a 11.)

### **Služba informačních systémů ústředí NATO (ISS)**

Služba informačních systémů ústředí NATO je součástí Direktorátu informačních systémů v rámci Výkonného sekretariátu. Ten spadá pod Kancelář generálního tajemníka. I když organizačně jde o orgán Mezinárodního sekretariátu, je ISS obsazena personálem jak z Mezinárodního sekretariátu, tak z Mezinárodního vojenského štábu. Zabezpečuje informační systémy pro Severoatlantickou radu, Výbor pro plánování obrany a Vojenský výbor a pro jejich podřízené výbory a podpůrný personál. Navíc poskytuje ISS řešení, vývoj a údržbu systémů Mezinárodnímu sekretariátu a Vojenské agentuře pro standardizaci. Zabezpečuje plnění úkolů například v oblasti zvládání krizí, ale také při registraci a řízení toku dokumentů, v informačních systémech finančního a personálního řízení a v plánování sil. Odpovídá za provoz centrální výpočetní techniky v ústředí NATO, za tvorbu a údržbu programového vybavení pro konkrétní uživatelské aplikace, za výukovou a uživatelskou asistenci, údržbu informačních systémů v ústředí NATO a poradenství pracovníkům ústředí ve věcech informačních systémů.

## *ŘÍZENÍ RADIOVÝCH FREKVENCÍ*

### **Podvýbor NATO pro řízení radiových frekvencí (FMSC)**

Podvýbor NATO pro řízení radiových frekvencí (Frequency Management Subcommittee, FMSC) je specializovaný orgán NATO v této oblasti. NATO FMSC působí jako správní orgán Aliance pro frekvence a v této funkci je nástupcem Spojenecké agentury pro radiové frekvence (ARFA).

## **Spolupráce v NATO při řízení rádiových frekvencí**

Prostřednictvím NATO FMSC spolupracují státy Aliance v mnoha oblastech řízení frekvencí. Patří sem vytváření celkové koncepce pro všechny části spektra rádiových frekvencí pro vojenské použití a tvorba konkrétní koncepce vojenského řízení frekvenčního pásma 225-400 MHz, které je široce využíváno pro vojenské letouny, námořní a družicové spojení a je proto konkrétním úkolem NATO FMSC. Prostřednictvím Výboru NATO pro řízení leteckého provozu (dřívější Výbor pro koordinaci evropského vzdušného prostoru, CEAC) jsou také udržovány těsné styky s civilním společenstvím letecké dopravy. NATO FMSC se navíc pravidelně schází s představiteli civilních orgánů členských států k zajištění odpovídajícího přístupu ke společným a vyhrazeným částem spektra. V tomto kontextu byla v roce 1995 uzavřena Společná civilně-vojenská dohoda NATO o frekvencích.

Na úrovni vrchního velení NATO - pro Evropu (ACE) a Atlantik (ACLANT) - odpovídají obě velitelství za dvoustranné projednání podrobných otázek rádiových frekvencí s hostitelskými státy a za přípravu plánů postavených na schválených rádiových frekvencích.

Od roku 1994 byla spolupráce v řízení rádiových frekvencí rozšířena také na partnerské země v rámci Partnerství pro mír.

NATO FMSC aktivně spolupracuje s partnerskými zeměmi, aby vyhověl potřebě sladění. Společná civilně-vojenská dohoda NATO o frekvencích slouží jako základ pro tuto práci jak v NATO FMSC, tak v Konferenci evropských poštovních a telekomunikačních správ, v níž jsou partnerské země také zapojeny.

Bližší informace:

NATO Frequency Management Sub-Committee  
NATO Headquarters C3 Staff  
1110 Brussels  
Belgium  
Tel.: 32 2 707 5528

## *ELEKTRONICKÝ BOJ*

### **Poradní výbor NATO pro elektronický boj (NEWAC)**

Poradní výbor NATO pro elektronický boj (NATO Electronic Warfare Advisory Committee) byl založen v roce 1966 na pomoc Vojenskému výboru, hlavním velitelům NATO a členským státům jako společný mnohonárodní orgán pro rozvoj účinné schopnosti NATO vést elektronický boj (EW). Výbor sleduje pokrok dosažený při zavádění opatření EW v jednotlivých zemích a v rámci integrované struktury vojenského velení. Odpovídá za tvorbu politiky elektronického boje NATO, doktrínu, operační a vzdělávací požadavky a přispívá k tvorbě koncepcí velení a řízení. Elektronická bojeschopnost je zásadním faktorem ochrany ozbrojených sil a kontroly dodržování mezinárodních dohod a je nezbytností pro udržování míru a další úkoly Aliance. NEWAC také pomáhá zavádět koncepce EW v partnerských zemích v rámci Partnerství

pro mír.

NEWAC tvoří zástupci jednotlivých členských států a hlavních velitelů NATO. Jeho členové jsou vyšší vojenští činitelé v organizacích elektronického boje. Předseda a tajemník výboru jsou trvale přiděleni k Operační divizi Mezinárodního vojenského štábu. Existuje několik podřízených skupin, které se zabývají databázovou podporou elektronického boje, výcvikem a doktrínou.

Bližší informace:

NATO Electronic Warfare Advisory Committee (NEWAC)  
Operations Division  
International Military Staff  
1110 Brussels  
Belgium  
Tel.: 32 2 707 5627

### *METEOROLOGIE*

#### **Meteorologická skupina Vojenského výboru (MCMG)**

Meteorologická skupina Vojenského výboru (Military Committee Meteorology Group) je fórum specialistů, sestávající z národních zástupců a zástupců hlavních velitelů NATO, jež poskytuje meteorologickou koncepční orientaci Vojenskému výboru, hlavním velitelům NATO a členským státům. Odpovídá za zajištění nejúčinnějšího a nejvýkonnějšího využití národních prostředků a prostředků NATO při poskytování přesných a včasných meteorologických informací a asistence silám NATO. MCMG pomáhají dvě stálé pracovní skupiny, totiž Pracovní skupina pro operace, plány a sdělování a Pracovní skupina pro meteorologické systémy a podporu v bojovém prostoru.

Pracovní skupina pro operace, plány a sdělování se zabývá plánovacími a operačními otázkami meteorologické podpory cvičení a operací NATO a rozvíjí meteorologické komunikační schopnosti a standardní postupy pro sdělování a výměnu meteorologických dat.

Pracovní skupina pro meteorologické systémy a podporu v bojovém prostoru podporuje snahy o spolupráci ve výzkumu a vývoji, jakož i interoperabilitu a rozvoj operačních schopností při použití nových meteorologických zařízení, technik a programového vybavení. Poskytuje technické poradenství o meteorologických otázkách jiným skupinám NATO a zpracovává studie různých témat, například předpovědi záplav a umělého rozptýlování mlhy. Základní předpovědi počasí často nestačí pro podporu taktického plánování a plnění bojových úkolů. K překlenutí tohoto nedostatku udržuje skupina repertoár meteorologických podpůrných prostředků taktického rozhodování (Tactical Decision Aids, TDAs), které připravily jednotlivé státy. V zájmu další standardizace použití podpůrných prostředků a zvýšení operativnosti buduje skupina knihovnu schválených TDA, které budou k dispozici všem státům NATO.

MCMG pořádá každoroční zasedání spolu s partnerskými státy v rámci programu Partnerství pro mír a zpracovala Příručku meteorologické podpory pro partnerské země. Zahájila také výměnný program pro meteorology z členských a partnerských zemí během cvičení

NATO/PfP s cílem rozvíjet užší pracovní vztahy na operační úrovni.

Bližší informace:

MCMG  
Operations Division (IMS)  
International Military Staff  
NATO  
1110 Brussels  
Belgium  
Tel.: 32 2 707 5538  
Fax: 32 2 707 5988

### *VĚDA A TECHNIKA*

#### **Vědeckotechnická organizace (RTO)**

Vědeckotechnická organizace NATO (RTO) odpovídá za integraci usměřování a koordinace obranného výzkumu a technologie v NATO, provádění a propagaci výzkumné spolupráce a výměny technických informací mezi národními činnostmi obranného výzkumu, rozvíjení dlouhodobé vědeckotechnické strategie NATO a poradenství ve vědeckotechnických otázkách.

RTO staví na dřívější spolupráci v obranném výzkumu a technologii pod hlavičkou bývalé Poradní skupiny pro letecký a kosmický výzkum a vývoj (AGARD) a Skupiny pro obranný výzkum (DRG), které byly sloučeny do současné organizace. Úkolem RTO je provádět a propagovat výzkumnou spolupráci a výměnu informací, podporovat rozvoj a efektivní využití národního obranného výzkumu a technologie tak, aby uspokojovaly vojenské potřeby Aliance, udržovat technologický předstih a poskytovat poradenství NATO a rozhodujícím činitelům na národní úrovni. Organizace je podporována rozsáhlou sítí národních expertů a svoje činnosti koordinuje s jinými orgány NATO, jejichž náplň se dotýká vědy a techniky.

RTO je odpovědná jednak Vojenskému výboru, jednak Konferenci národních výzbrojních ředitelů. Skládá se z Vědeckotechnické komise (RTB) a z Agentury pro vědu a techniku (RTA) se sídlem v Neuilly ve Francii. Celý záběr vědeckotechnických činností je rozdělen mezi šest odborných skupin (Panels), zaměřených na tyto oblasti:

- studie, analýzy a simulace (SAS)
- systémové koncepce a integrace (SCI)
- čidla a elektronika (SET)
- informatika (IST)
- technologie užitkových vozidel (AVT)
- humánní faktory a lékařství (HFM).

Každá z těchto skupin se skládá z národních představitelů, mezi nimiž jsou přední vědečtí odborníci. Skupiny udržují kontakty s vojenskými uživateli a jinými orgány NATO. Vědeckou a technickou práci RTO vykonávají technické týmy, vytvořené pro určité činnosti a na určitou dobu. Technické týmy pořádají semináře, symposia, terénní zkoušky, přednáškové cykly a

školení a propojují síť expertů. Hrají také významnou roli při sestavování dlouhodobějších plánů.

Pro usnadnění kontaktů s vojenskými uživateli a jinými činnostmi NATO je část personálu RTO umístěna v Kanceláři pro technické studie a koordinaci v ústředí NATO v Bruselu. Tito pracovníci zajišťují styk s Mezinárodním vojenským štábem a s Divizí podpory obrany Mezinárodního sekretariátu. Také činnosti zaměřené na partnerské země jsou převážně koordinovány z Bruselu.

Koordinaci vědeckotechnických činností s ostatními částmi struktury NATO zajišťuje účast zástupců RTO v příslušných komisích a na zasedáních řídicích orgánů jako např. Komise NATO C3 Výboru NATO pro vědu. Obdobně jsou generální ředitel Agentury NATO C3 a, pro příklad odjinud, třeba ředitel Střediska podmořského výzkumu SACLANT z titulu své funkce členy Vědeckotechnické komise. O koordinaci vědeckotechnických činností s členskými státy pečují národní koordinátoři, kteří také pomáhají při pořádání akcí jako jsou symposia, zasedání komisí, přednáškové cykly a vysílání konzultantů.

V kontextu programu Partnerství pro mír jsou rozšiřovány kontakty s partnerskými zeměmi, navázané v rámci původního programu AGARD Outreach, se zvláštním důrazem na země, jejichž připojení k NATO se předpokládá v brzké budoucnosti.

Bližší informace:

Research and Technology Agency (RTA)

7 rue Ancelle

92200 Neuilly-sur-Seine

France

Tel.: 33 1 5561 22 00

Fax: 33 1 5561 22 99

33 1 5561 22 98

### **Středisko podmořského výzkumu SACLANT (SACLANTCEN)**

Středisko podmořského výzkumu SACLANT sídlí v La Spezii (Itálie) a poskytuje vědeckotechnické poradenství a pomoc SACLANT v oborech protiponorkového boje a odminování. Středisko provádí výzkum a v omezeném rozsahu vývoj (nikoli však inženýrské práce ani výrobu) v těchto oborech a věnuje se také oceánografii, operačnímu výzkumu a analýze, poradenské a konzultační činnosti a exploračnímu výzkumu.

Činnosti střediska probíhají podle programu vědecké práce, který připravuje ředitel střediska po vyhodnocení připomínek zaslaných členskými státy a vojenskými orgány NATO. Vyhodnocení probíhá v rámci zpracování Zprávy o operačních požadavcích podmořského boje, která je každoročně revidována, a jednání každoročního pracovního semináře o podmořském boji. Dvakrát do roka se schází Vědecká rada národních zástupců, složená z vědců a inženýrů v národních funkcích v příslušných oborech výzkumu a vývoje, aby informovala SACLANT o obsahu programu vědecké práce. SACLANT jej poté potvrdí a předloží ke schválení Severoatlantické radě.

Program vědecké práce se dělí na šest hlavních složek, totiž Odmínování, Rychlý odhad prostředí, Taktický aktivní sonar, Rozmístitelné podmořské pozorování, Podpora velení a Explorační výzkum. Zhruba 70% činností střediska se zaměřuje na protiponorkový boj a 30% na odminovací opatření minového boje. Středisko poskytuje přímou podporu svému velitelství NATO tím, že řeší z jeho pověření studijní úkoly zaměřené na pomoc operačním velitelům v efektivním využívání jejich prostředků.

V posledních letech je v reakci na proměnu vojenské a politické situace v Evropě a na novou strategickou koncepci Aliance kladen zvýšený důraz na vývoj směrem k mobilitě a pružnosti vojenských sil. Nový vývoj se projevil také návštěvami v bulharských a rumunských přístavech, které v rámci programu Partnerství pro mír vykonala výzkumná loď střediska □The Alliance□ během nedávné oceánografické plavby ve východním Středomoří. Na programu jsou také návštěvy představitelů k diskusím o spolupráci v oceánografickém výzkumu v rámci Středomořského dialogu NATO (viz Kapitola 4).

Středisko má interdisciplinární vědecký tým více než 40 odborníků na akustiku, oceánografii, matematiku, fyziku a inženýrství. Tato místa jsou obsazována střídavě vědci ze zemí NATO. Zastoupeno je třináct států. Technické zabezpečení poskytuje stálý personál Inženýrské a technologické divize střediska.

Středisko má také Divizi ekologického výzkumu, sestávající ze Skupiny ekologických modelů, Skupiny akustiky a oceánografie velkého měřítka a obdobné skupiny v jemném měřítku, a Divizi systémového výzkumu, sestávající ze Skupiny odminování, Skupiny protiponorkového boje a Skupiny operačního výzkumu. Provádí také rozsáhlý výzkum na moři formou kombinovaných zkoušek fyzikální oceánografie a podmořské akustiky ve spolupráci s členskými státy. Hlavním prostředkem této experimentální práce je výzkumné plavidlo □The Alliance□ ve vlastnictví NATO, speciálně konstruované pro výzkum podmořské akustiky.

Bližší informace:

NATO SACLANT Undersea Research Centre  
Viale san Bartolomeo 400  
19038 La Spezia  
Italia  
Tel.: 39 187 540 111  
Fax: 39 0187 524 600  
E-mail: [library@saclantc.nato.int](mailto:library@saclantc.nato.int)  
<http://www.saclantc.nato.int>

### *ŠKOLSTVÍ A VÝCVIK*

#### **Vojenská akademie NATO (NDC)**

Vojenská akademie NATO se sídlem v Římě je pod správou Vojenského výboru ve spojení s nezávislou Poradní komisí. Akademie poskytuje na strategické úrovni vzdělání v politicko-vojenských oborech jako přípravu vybraných osob pro funkce v NATO nebo v jeho pověření a vedle toho rozvíjí další programy a činnosti na podporu NATO. Programu akademie se účastní také důstojníci a civilní úředníci z partnerských zemí. Velitelem akademie, kterého

jmenuje Vojenský výbor na tříleté období, je důstojník v hodnostní úrovni generálporučíka nebo vyšší. Jeho pomocníky jsou jeden civilní a dva vojenští zástupci velitele. Akademické poradní komisi předsedá předseda Vojenského výboru. Učiteli akademie jsou vojenští důstojníci a civilní pracovníci, zpravidla z ministerstev zahraničních věcí a obrany členských zemí.

Akademie byla založena v roce 1951 v Paříži a přenesena do Říma v roce 1966. Každoročně pořádá devět nebo deset různých kursů a seminářů na bezpečnostní témata související s euroatlantickou bezpečnostní situací pro široký okruh vyšších důstojníků ozbrojených sil, vysokých státních úředníků, akademických odborníků a parlamentářů. Prakticky všechny činnosti akademie jsou přístupny posluchačům jak ze států NATO, tak ze států Partnerství pro mír. Posluchače vybírají a financují jejich příslušné národní orgány. Některé činnosti byly nedávno zpřístupněny také posluchačům ze zemí zúčastněných ve Středomořském dialogu NATO.

Vyšší kurs, který je pořádán dvakrát do roka a trvá 5–6 měsíce, navštěvuje zhruba 72 posluchačů vybraných svými vládami na základě národních kvót. Posluchači jsou buď vojáci v hodnosti plukovníka nebo podplukovníka, nebo civilní úředníci stejného postavení z ministerstev zahraničních věcí nebo obrany a z dalších ministerstev nebo jiných národních institucí. Většina účastníků kursů nastupuje do štábních funkcí na velitelstvích NATO nebo do národních funkcí souvisejících s NATO ve svých zemích.

Obsahem kursu je mezinárodní politický vývoj a politicko-vojenské otázky bezpečnosti a stability ovlivňující členské a partnerské státy. Na začátku každého kursu jsou posluchači rozděleni do mnohonárodních vícevojskových výborů pod vedením učitele akademie. Přednášející jsou externí akademičtí odborníci, politikové, vysocí důstojníci a státní úředníci. Posluchači se při přípravě a diskusích zaměřují na dosažení konsensu.

V roce 1991 zavedla akademie dvoutýdenní kurs pro vyšší důstojníky a civilní pracovníky ze zemí KBSE. Následujícího roku byl kurs integrován do pravidelného vyššího kursu jako Integrovaný kurs Pfp/OBSE. Jeho cílem je analyzovat poslání, politiku a bezpečnostní funkce NATO a jeho struktur a organizace a diskutovat o aktuálních bezpečnostních otázkách v kontextu měnící se euroatlantické bezpečnostní situace.

Každoročně jsou pořádány dva všeobecné kursy pro vlajkové důstojníky. Jejich cílem je rozšířit znalosti aktuálních politicko-vojenských otázek Aliance. Jeden z nich probíhá jak ve vojenské akademii, tak v Bruselu po dva týdny v říjnu a je otevřen důstojníkům a úředníkům z členských a partnerských zemí. Druhý všeobecný kurs pro vlajkové důstojníky byl zaveden v dubnu 1998 pro účastníky z členských zemí NATO a představitele zemí zúčastněných ve Středomořském dialogu NATO. Kurs je zamýšlen jako příspěvek k posilování regionální stability podporou dialogu, porozumění a zvyšování důvěry.

Každý rok se koná konference velitelů vysokých vojenských škol členských a partnerských zemí s cílem vyměnit si názory na akademické koncepty a vzdělávací metody. Konferenci předsedá velitel Vojenské akademie NATO.

Každý druhý rok probíhá také kurs záložních důstojníků NATO. Jeho cílem je seznámit záložní důstojníky z členských a partnerských zemí s nejnovějším organizačním, strukturním a procedurálním vývojem, významným pro Alianci, a posílit jejich znalosti politicko-vojenského

prostředí, v němž NATO působí.

Každý rok pořádá akademie ve spolupráci s některou akademickou institucí jedné z partnerských zemí Mezinárodní vědecký seminář o euroatlantické bezpečnosti. Jeho cílem je shromáždit bezpečnostní odborníky z členských a partnerských zemí k diskusi o důležitých tématech euroatlantické bezpečnostní situace.

Každoročně bude pořádán také další mezinárodní vědecký seminář se zeměmi Středomořského dialogu.

Akademie nabízí dvakrát do roka stipendium v oboru bezpečnostních studií občanům zemí Partnerství pro mír. Dosud byla stipendia udělena uchazečům z Ruska, Polska, Bulharska, Rumunska, Ukrajiny, Lotyšska, Uzbekistánu a Maďarska.

Stipendium má za cíl podporovat individuální akademický výzkum témat zvláštního významu pro země PfP, především ve vztahu k otázkám euroatlantické a eurasjské bezpečnosti. Referáty připravené a diskutované jako součást programu mezinárodních vědeckých seminářů a výzkumné zprávy stipendistů jsou často publikovány v edici monografií Vojenské akademie NATO.

Akademie vytváří mezi svými absolventy silný pocit sounáležitosti a pro své bývalé žáky pořádá každoročně seminář. V roce 1999 se má Vojenská akademie NATO přestěhovat do nových, k tomu účelu v současné době budovaných prostor v Římě, které pojmu větší kursy a vyhoví rostoucím úkolům akademie.

Bližší informace:

NATO Defence College  
Viale della Civiltà del Lavoro 38  
00144 Roma  
Italia  
Tel.: 39 6 54 95 51

### **Škola NATO (SHAPE) v Oberammergau (Německo)**

Škola NATO (SHAPE) v Oberammergau funguje jako školicí středisko pro vojenský i civilní personál působící jak v Alianci, tak v partnerských zemích. Její kursy jsou průběžně revidovány a aktualizovány, aby odrážely současný vývoj v okruzích spojeneckých velení v Evropě a v Atlantiku. Každý rok je předmětem výuky široké spektrum témat, například použití zbraní, jaderná, biologická a chemická obrana, elektronický boj, velení a řízení, mobilizovatelné síly, mnohonárodní síly, udržování míru, ochrana životního prostředí, zvládání krizí a základní orientace v NATO. Škola je pod operačním řízením vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě (SACEUR), funguje však jako společné účelové zařízení pro obě hlavní velitelství NATO. Její činnost usměrňuje a napomáhá jí poradní komise, složená z příslušníků SHAPE a pracovníků školy. Německo a Spojené státy poskytují vybavení a logistickou podporu, škola však hradí svoje provozní náklady ze školného od studentů a je v zásadě soběstačná.

Škola NATO (SHAPE) má svůj počátek v prvních letech historie Aliance, svůj současný statut a jméno však dostala v roce 1975. Po mnoho let se zaměřovala hlavně na otázky

související s kolektivní obranou NATO. Později, po zavedení nové strategické koncepce NATO v roce 1991, se úloha školy zásadně změnila se zařazením kursů, školení a seminářů na podporu současné a perspektivní strategie a politiky NATO včetně spolupráce a dialogu s vojáky i civilisty z nečlenských zemí. Navíc od počátku operací NATO v Bosně v rámci IFOR a SFOR (viz Kapitola 5) poskytuje škola nepřímou podporu současným vojenským operacím NATO.

V roce 1998 bylo v akademickém kalendáři školy ohlášeno 47 kursů pro více než 5500 posluchačů z až 50 států. Kursy jsou uspořádány do pěti základních operačních oblastí NATO, jimiž jsou orientace štábních důstojníků NATO, operační postupy NATO, mnohonárodní operační postupy pod vedením NATO a fóra současné operační politiky. Učiteli školy jsou pracovníci ze zemí NATO, doplnění o hostující lektory z velitelství a štábů NATO, členských a partnerských zemí a světových humanitárních a obchodních organizací. Účelem všech kursů je příprava štábních důstojníků, kteří dokáží efektivněji spolupracovat při společných operacích členských a nečlenských zemí.

V posledních letech významně vzrostla nevojenská účast v kursech a také kontakty školy s mezinárodními organizacemi, například s Mezinárodním výborem Červeného kříže (ICRC), úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Světovou bankou a s novináři a tiskovými agenturami celého světa.

V roce 1994 zavedla škola kurs o zálohách a mobilizaci, který navštěvují záložní důstojníci ze zemí NATO a PfP.

K největšímu nárůstu činností školy došlo v oblasti podpory programu Partnerství pro mír. První kurs o evropské bezpečnostní spolupráci byl nabídnut v roce 1991. V letech 1993-1994 jej doplnily kursy o postupech inspektorů a eskort při ověřování Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě, o povinnostech vojenských důstojníků při ochraně životního prostředí, záložních silách a o mobilizaci a udržování míru.

V letech 1995-1996 byly sestaveny další kursy pro přípravu důstojníků ze zemí NATO a PfP ke společné práci v kombinovaných mnohonárodních štábech. Jejich témata jsou řízení zdrojů, orientace v NATO, plánování civilní ochrany a civilně-vojenská spolupráce a mnohonárodní zvládání krizí.

V roce 1997 byl uveden první technický kurs, přístupný zemím PfP, o postupech v rámci systému výstrah a hlášení jaderné, biologické a chemické obrany. Ve stejném roce zahájila škola dva kursy z iniciativy NATO pro vojenské a občanské představitele signatářských zemí Všeobecné rámcové dohody o míru v Bosně a Hercegovině (daytonské dohody). Kursy se zaměřují na roli důstojníků z povolání v demokracii a na operační otázky a postupy související s realizací dohody. V roce 1998 byl také uveden kurs pro důstojníky operačních štábů z členských a partnerských zemí. Jeho účelem je výuka doktríny a postupů NATO pro důstojníky operačních štábů z členských a partnerských zemí jako příprava pro zařazení v mnohonárodních kombinovaných štábech pod vedením NATO pro mírové operace. Pozornost je nadále věnována také základním funkcím NATO, například uvedením nového kursu o plánování leteckých operací v roce 1998.

Do osnov školy jsou zaváděny další prvky inspirované poučením z působení Stabilizačních sil pod vedením NATO v Bosně a z jiných událostí v Alianci. Do

mnohonárodních kursů školy posílají periodicky své posluchače například také země zúčastněné ve Středomořském dialogu NATO.

S výhledem na konec tisíciletí má škola podstoupit program značného rozšíření, ztrojnásobit svoji kapacitu a vybavit se nejmodernější učební technikou.

Bližší informace:

NATO School (SHAPE)

Am Rainenbichl 54

82487 Oberammergau

Německo

Tel.: 49 8822 4477 (studijní oddělení)

Fax: 49 8822 1035

E-mail: postmaster@natoschool-shape.de

### **Škola spojovacích a informačních systémů NATO (NCISS)**

Škola spojovacích a informačních systémů NATO poskytuje pokračovací výuku civilnímu i vojenskému personálu v oboru provozu a údržby spojovacích a informačních systémů (CIS) NATO. Škola poskytuje také orientační kursy a výuku řízení v oboru spojovacích a informačních systémů NATO a nabízí orientační kursy CIS partnerským zemím.

Od svého založení v roce 1959 prodělala škola řadu změn. Současný název má od roku 1989. V roce 1994 byly uvedeny nové kursy v rámci Partnerství pro mír. Od roku 1995 škola poskytuje také kursy pro zabezpečení sil NATO v bývalé Jugoslávii (IFOR/SFOR).

V současnosti vede škola 50 kursů v trvání od jednoho do deseti týdnů a přijímá přibližně 1650 studentů ročně.

Škola se dělí do dvou větví, výukové a podpůrné. *Výuková větev* se dále dělí na *Sekci síťové domény*, odpovídající za kursy o přenosových soustavách, přepojovacích soustavách a řízení sítí, *Sekci uživatelské domény*, odpovídající za kursy o informačních systémech velení a řízení, řízení projektů softwarového inženýrství a programování, a *Sekci domény informační bezpečnosti*, odpovídající za kursy o provozu, údržbě a opravách šifrovací techniky. Výuková větev také pořádá důstojnické a orientační kursy CIS, kursy o řízení frekvencí a kurs CIS pro partnerské země.

*Podpůrná větev* odpovídá za logistickou a administrativní podporu výukové větve.

Velitelem školy je aktivní důstojník z některé země NATO na hodnostní úrovni plukovníka. Jeho technickým poradcem je hlavní spojový inženýr. Kancelář řízení výuky odpovídá za prvky řízení, například přípravu ročního rozvrhu kursů a výukové dokumentace a také za sledování statistických ukazatelů.

Škola působí jako výukové zařízení pro obě hlavní velitelství NATO a administrativně ji podporuje AFSOUTH. Škola NATO CIS podléhá Agentuře NATO pro provoz a podporu spojovacích a informačních systémů (NACOSA, viz výše).

Školu zabezpečuje také italské ministerstvo obrany prostřednictvím výcvikové brigády

italského letectva v Latině, u níž je umístěna.

Další informace o škole lze získat na této adrese:

NATO CIS School  
04010 Borgo Piave  
Latina  
Italia  
Tel.: 39 773 6771  
Fax: 39 0773 662467

### **Výcviková skupina NATO (NTG)**

Výcviková skupina NATO odpovídá za sjednocení mnohonárodní přípravy. Jejím cílem je zlepšovat a rozšiřovat stávající výcviková ujednání mezi členskými státy a navrhopat nové výcvikové činnosti. Podléhá Vojenskému výboru a udržuje těsné styky s Vojenskou agenturou pro standardizaci (MAS).

Skupina zprostředkovává výměnu informací mezi členskými státy a vojenskými orgány NATO o národních výcvikových kapacitách a poskytuje fórum pro diskusi a výměnu názorů o jednotlivých otázkách přípravy. Vyhledáváním výcvikových projektů, které se nabízejí k dvoustranné nebo mnohostranné spolupráci, a vybízením k jejich využití podporuje kvalitativní zlepšení přípravy, jakož i úspory nákladů a personálu, standardizaci a interoperabilitu. Jednotlivé státy se zúčastňují společných výcvikových projektů případ od případu; tyto projekty nezdvojují ani nenahrazují národní výcvikové programy. Skupina vybízí jednotlivé státy k převzetí odpovědnosti za konkrétní výcvikové projekty jménem Aliance jako celku nebo jménem členských států Aliance se stejnými požadavky. Činnosti skupiny byly rozšířeny o společné výcvikové projekty pro partnerské země.

Bližší informace:

NATO Training Group  
International Military Staff  
NATO  
1110 Brussels, Belgium

### *ŘÍDÍCÍ VÝBORY PROJEKTŮ/PROJEKTOVÉ KANCELÁŘE*

Územní obrana

Systém sběru a využití informací na bojišti (BICES)

Interoperabilita sítě spojovacích soustav

Fúze dat

bitevní letoun F-16

Pozemní pozorování (prozatímní projektová kancelář)

Setrvačné navigační systémy pro lodě

Protitankový zbraňový systém MILAN

Vícefunkční distribuce informací (nízkoobjemový terminál)

Raketomet

Kontinuální pořizování a zabezpečení během životnosti v NATO (CALS) (správní rada)

Zlepšování NATO Link II

Středisko informací o necitlivé munici NATO (NIMIC)

Námořní hlídkový letoun NATO

Zkušebny přesnosti čidel a zbraní námořních sil NATO (FORACS)

Protitanková střela NATO SEA SPARROW

Systém NATO SEA GNAT

Kompaktní dělo OTO MELARA 76/62

Protivzdušné systémy velmi krátkého a krátkého dosahu. Další informace o uvedených projektech lze obdržet z Divize podpory obrany (Defence Support Division, NATO, 1110 Brussels), nebo z těchto projektových kanceláří:

Alliance Ground Surveillance Capability

Provisional Project Office (AGS/PPO)

NATO, 1110 Brussels

Tel.: 32 2 707 + linka

Fax: 32 2 707 7962

Battlefield Information Collection and Exploitation System (BICES)

8 rue de Genčve

1140 Brussels

Tel.: 32 2 707 + linka

Fax: 32 2 707 8811

NATO Continuous Acquisition and Life-Cycle Support Office (CALS)

NATO

1110 Brussels

Tel.: 32 2 707 + linka

Fax: 32 2 707 4190

NATO FORACS Office

NATO

1110 Brussels

Tel.: 32 2 707 4244

Fax: 32 2 707 4103

E-mail: foracs@hq.nato.int

NATO Insensitive Munitions Information Centre (NIMIC)

1110 Brussels

Tel.: 32 2 707 + linka

Fax: 32 2 707 5263

E-mail: idnim@hq.nato.int